

Aposel

Puase tesol Aposel

Kakain ti haxewai teik pepa ie

Luk tai teik pepa ie sai ahang 33 muhin ti Jises moih aliawa ape Haeu waxi i hani tesol tonan. Luk i kumahe Ju, i Grik. I tel dokta. I tin tel ti taiai meng solian ti Jises. Hina waliko ti i tatai ie i kema ti tesol aposel ma hina puki i ningahi ti i pupuas kapi Pol, tel ti tesol aposel. Hutuiaie teik pepa ie, i kakaxi ti Haeu hani tesol huopanim hua aposel Holi Spirit ape i hapohea lato ti kaxi ahutiai meng solian ti Jises ma ailei kilan waliko tenen pate lalap hualiai teka seilon. Lato hutui tenen puasain ien Jerusalem. Imuh lato puas ahuta hani xux liai ape ani tenen puasain ien kilan teka kumahe Ju laha soh ti Jises Kraiss.

Teka Ju ma teka kumahe Ju, imat kumahe laha huhukuma, tuahe imuh Holi Spirit huali laha ape laha uke he akikin ahuma ti Jises Kraiss. Lokon ien teka masiwi ti teka Ju lato watakai tesol aposel kaxi meng solian ti Jises. Aile ape lato xoti tesol aposel ape hani he mini teka masiwi ti Rom tuahe teka masiwi ien kum tunah waliko tenen na lialun lato ailewen. Aile ape Luk kakaxi leili pepaun ka teka kahikahi Jises lato tai xaputi tenen na nauna ti teka masiwi ti Rom. Luk tin i kaxi hani kako ka teka kahikahi Jises pate laha sawat kila hani tesol tesol nake Holi Spirit hapohea tesol aposel kaxi ahutiai meng solian ti Jises.

Haeu kakawen ka i hani Holi Spirit

¹⁻² Tel masiwi Teopilus, leili teik pepa Meng solian ti Jises nga kakaxi hatesol waliko ti Jises ailewen ma

hanauen ti i hutui pupuasan, hani tataen ti Haeu waxi i hani kapin ti tesol tonan. Imat ti Haeu waxi i, Jises hani teka kahikahin kakain ti pohe Holi Spirit ti i talo lato ailei puasalato. Teteka kahikahin i kilamiwen aposel tetan. ³ Leili 40 ngain muhi matean i sohot take kila hani kapi lato. I kola ka i moih aliawen. Lokon ien i kakane lato sale nenein ti Haeu.

⁴ Telao ti lato ang apupuha i hone lato, “Amuto kum nahih asalili Jerusalem, atengimua tataen tel Tamak Haeu hani amuto Holi Spirit ti i honewen amuto, masin ti nga kakanewen amuto. ⁵ Jon baptaisi seilon ani kan tuahe pate ape sikole Haeu hani amuto Holi Spirit ti kapitiamuto.”

Haeu waxi Jises hani kapin

⁶ Telao ti tesol kahikahi Jises apuha haniwa kapin, lato kamei i, “Tel masiwi, nakon se ape o hani kaha teka Israel ngahati aliake kaha ma neini xux liai?”

⁷ Jises pahoi lato ukek, “Kumahe waliko ti lehe amuto tioi. Mewenae Haeu noseniai taen ti tesol waliko ien sohot. ⁸ Tuahe ti Haeu hani amuto Holi Spirit, amuto uke pohen ape amuto kaxi sawateni nga hani teka seilon ti Jerusalem, hatexux ti Judia, Samaria ma lawe xux.”

⁹ Muhin ti i kak kewa, Haeu waxi i hani patul kapin ti puli tesol kahikahin ape teik maun likihini i ti pulalato.

¹⁰ Lato to paxapax tutuen, hua seilon puxuaulalu paxaxun sohot tu hahutuia hani kapi lato. ¹¹ Lalu ukek, “Tesol akiki Galili, alahan amuto paxai kakapitini maun? Tetel Jises, Haeu waxi hani patul kapin, tin i aliama masin ti amuto ningahi i luainiwa.”

Matias saiti Judas

¹² Waliko ien i sohot ti Maunt Oliv, xohixohin tehu taon Jerusalem. Muhin ien tesol aposel alia hani taon. ¹³ Ti lato tahiawa, lato soh hani tehu ing teke patul, tesol lawe

lato heheuta. Lato tetesol: Pita, Jon, Jeims, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matiu, Jeims tel nati Alapeus, Saimon tenen axan liai Selot ma Judas tel nati Jeims. ¹⁴ Lato hatesol lawe lato apuha lotu hetekie namil tenenawe kapi tesol hehin ma Mary tel tini Jises hetekie tesol ukale Jises.

¹⁵ Ngain telaosai, sai 120 kahikahi Jises laha apuha ape Pita tua i ukek, ¹⁶ “Tesol akikik ti Kraiss, waliko ti kakai Haeu kaxiwen i sohot hapoponowi sale Judas, tetel i atima teka xotiai Jises. Ti kuwen wanen Holi Spirit hanamiloa tel masiwi David ti kak kilamiai tesol waliko ien. ¹⁷ Kemuk Judas tel ti leilokako, Jises kilami i puas akatiakako.”

¹⁸ Imuh Judas waxi teik moni ti hangainiai Jises ape i kahui teik pekeun. Ti ien i haputa kalungini i, tian tapox, puhuan ahuta ape i mat. ¹⁹ Lawe seilon ti Jerusalem hong munge matei Judas, ape laha axai teik pekeunaun ien ti kakaialaha Arameik. Laha axai *Akeldama*. Teik kakain ien ukek, Pekeun ti Kaka.

²⁰ Pita kak tatale ukek, “Leili pepai Salm ti tataiai David i ukek, “Tiliwen tap seilon leili ingan, laha kum ingangai.’ (Ps 69:25) Tin i ukek, ‘Tel seilon liai akeniai pupuasan.’ (Ps 109:8)

²¹⁻²² “Aile ape ewi na tel seilon soh ulea hani kapi kako ti kaxiai xahatai Jises tel Masiwi. Kako kilami tel ti lawe kapi kako lokon kako kapi Jises, hutui ti Jon baptaisi Jises haniwa tataen ti Haeu waxi i hani kapin ti tesol tonan.”

²³ Ape lato noseni kilamiai tel ti huhua seilon ie: Josep Basabas, axan liai tenen Justus, ma Matias. ²⁴ Lato kamei Haeu ukek, “Tel Masiwi, o tiori namili lawe seilon. ²⁵ Kola hanima amite tetel ti o kilamiwen lehe i sohot tel aposel ukei pupuase Judas, tel i saliliwen amite hani tesol hoi liai totonan.” ²⁶ Ape lato halokeni satu upiai tel ti Haeu kilami. Haeu kilami Matias ape i hukuma hani kapi tesol huopanim tel aposel.

2

Tahiai Holi Spirit ti Pentekos

¹ Tehu ngain lalap ti Pentekos, teka kahikahi Jises apuha hetekie hani leili tehu ing. ² Lato hong tangiai waliko tenen i hahutuialih patul masin aupol kuin ape i haxuha hatehu ing ti lato toto. ³ Lato ningahi tenen waliko masin xekei ah a tanome leh i sawat to hani pati tel tel. ⁴ Holi Spirit soh xuh hani leilolato ape lato hutui kakak kakai xux liai ti Holi Spirit hanesoa lato.

⁵ Ti lokon ien, teka Ju ti xux texux texux laha toto leili Jerusalem. Laha seilon ti lotuiai Haeu. ⁶ Ti laha hongoa tangiai waliko tenen masin aupol kuin, kilan seilon apuha paxai ape laha hong ongaini nake tel tel hong ka teka kahikahi Jises ape lato kakak puki kakaiialaha. ⁷ Teka Ju ien pate laha tataxini ape laha eseini hawane ukek, “Nakon tesol seilon ien kumahe akiki Galili? ⁸ A i sohot ukek ia ape kako hong lato kakak kakaiakako? ⁹ Kako teka ti Partia, Midia, Elam, Mesopotamia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Asia, ¹⁰ teka ti Prigia, Pampilia, Igip ma teka ti Libia tetesol xohixohin tehu taon Sairini, hetekie kako teka soliwa ti Rom. ¹¹ Kako teka nakuama ti teka Ju ma teka lotu usiusi teka Ju. Ape kako teka ti Krit ma Arabia. Tuaehe kako hatesol hong ka lato kakak kakaiakako wanen sale waliko lalap ti Haeu ailewen!” ¹² Laha kum tioi ka i sohot ukek ia ape laha he kamekam alia puki laha, “Waliko tenen lahan ie?”

¹³ Teka ti laha kak soxeni teka kahikahi Jises ukek, “Lato un kasia unum ailan!”

Pita kakane teka kilai seilon

¹⁴ Pita tule kapi tesol huopanim tel aposel ape i kak eliel lehe laha hong, i ukek, “Amuto teka Ju ma amuto hatesol ti Jerusalem, hong matainiwa na nga kaxi haxewa hani amuto. ¹⁵ Teka seilon ie kumahe ka lato unuun hanowi

ti amuto nanamilo i nake seilon kum unuun letu masin.

¹⁶ Tenen waliko amuto niningahi masin ti Joel tel kuluiai kakai Haeu kaxiwen i ukek,

¹⁷ “Haeu ukek, ‘Leili taun imat ti tehu pon ie tapo, nga axi Holi Spirit hani seilon tenen tenen.

Natumuto wawan ma hehin laha kak kului kakaiak, teka natumuto uluha ma teka wawan salaimat nga hapaxangongo.

¹⁸ Kalak tuahe teka unauak wawan ma hehin nga hani laha Holi Spirit telok ien ape laha kak kului kakaiak.

¹⁹ Nga aile hasohotu kolakol tenen lalap he maun ma he tehu pon itan ie. Matemate, ah ma axuan tenen pate kilakilan i sohot he tehu pon itan.

²⁰ Imat ti tehu ngain lalap ti sohotui Kraisi tel Masiwi al i tilok a pangapang i sohot kakan masin kaka.

²¹ Taen ien, teka laha upia huhual ti tel Masiwi, i waxi auni laha lian tehue.’ *(Joel 2:28-32)*

²² “Hongoa amuto tesol Israel! Jises tetel ti Nasaret i aile waliko lalap tenen tenen ti pohe Haeu. I kola ka Haeu taloma i. Puki amuto tioiwen ma ningahiwen nake i sohotuen wasolamuto. ²³ Tetel seilon ien, Haeu kak kilamiwen ka amuto hangaini hani teka seilon lialun ape laha telei. Laha tahi hakea i hani he kros. ²⁴ Tuahe Haeu hamoihawen Jises. I oxoxiwen i ti matemate nake kum pon wanen matemate aka kongini i. ²⁵ Kako tioi ka salan wanen nake David tel masiwi kakawen sale Jises. I ukek, “ ‘Nga niningahi tel Masiwi kapik lawe ngain.

Lawe i huali nga ape nga kum mamata kawatan na i tunahi nga.

²⁶ Aile ape leili tiak hetekie kakaiak mewenae nga amuam. Kalak nga tioi nga mat,

nga tioi hawane ka Haeu i tel ngahatiak.

²⁷ Haeu, nga soh o kum aka lioi nga leili amal.
O kum hakoha lioi tupuak leili amal
nake nga tel unauam lolowi.

²⁸ O kola haniwen nga
aweisal ti ukei tonain solian.
Ti o kapik, nga amuam.’”

(Ps 16:8-11)

²⁹ Pita kak tatale ukek, “Amuto tesol akikik, nga kaxi hawane hani amuto ka tel masiwi David, tetel matahaun ti kako, i matewen ape laha tihiniwen. Aope ie, amalun tutuen kapi kako. ³⁰ David kumahe i kakak puki i. David i tel kuluiai kakai Haeu, i tioi Haeu kakawen ka tel ti nakuama tetan i sohot Masiwi hanowi i. ³¹ David liai i tioiwen waliko ti na Haeu aile, ape i kakak sale xahatai Jises Krai ti i ukek ka Haeu kum aka lioi i leili amal lehe tupuan koha.

³² “Tetel Jises nga kakaxi, Haeu xahateniwen ti mate-mate ape amite hatesol kahikahin ningahiwen ka i ape moi hin. ³³ Haeu hana Jises hani minan tepaun manau ti neinia seilon ape hani i Holi Spirit masin ti i kakawen i aile. Tin i hahani kako Holi Spirit ape waliko ti amuto niningahi ma hongohong aope ie se pupuase Holi Spirit. ³⁴⁻³⁵ Haeu tai waxi David tel masiwi hani tonan, i waxi Jises masin ti puki David kakawen. I ukek,

“ ‘Haeu kakane tel Masiwi tetak,
“Toma papak tepaun manau
ti neinia seilon atengi tataen nga hanawa teka seilon
laha pahoxai o hani hahitakam.” ’” (Ps 110:1)

³⁶ “Aile ape amuto hatesol Israel tioi kewak, tetel Jises amuto teleiwen, se tetel Haeu kilamiwen Masiwi ti amuto ma i tin Krai, tetel Haeu taloma!”

³⁷ Ti laha hongoa teik kakain ien, pate i tuhuke hakawata hawane tialaha ape laha kamei Pita ma tesol aposel liai ukek, “Tesol akikimite, kaie ape amite aile la?”

³⁸ Pita pahoi laha ukek, “Towiahua ti saun lialun ti amuto lehe amite baptaisi amuto hahitake axe Jises Kraais. Ape Haeu oxoxi amuto ti kawatan ti saun lialun ti amuto ape i hani amuto Holi Spirit. ³⁹ Haeu kakawen ka i hani amuto, natumuto ma tin hani teka seilon ti xux liai, hatesol teteka ti i kilamiwen.”

⁴⁰ Kilan kakain tuah Pita kakane laha ape i kak haxoxo ma hanamena kapitini laha i ukek, “Na amuto hong tamani kakaiak, amuto salia ti hukuma akatia i teka seilon lialun ti aope ie.” ⁴¹ Teteka seilon lato hong soh kakai Pita, teka kahikahi Jises baptaisi lato. Telao ien 3,000 seilon soh palahi teka kahikahi Jises.

Teka kahikahi Jises to amuam hetekie

⁴² Teka lato sohot kahikahi Jises lato hani hatapo lato ukei anesoin ti tesol aposel. Hatesol kahikahi Jises lato hina namil teikawe ti to hukuma hetekie, lotu hukuma ma ang hukuma ti nameniai matei Jises.

⁴³ Tesol aposel aile hasohotu kilan waliko tenen lalap wanen ape hatesol seilon paxai ma ong amuke. ⁴⁴ Hatesol kahikahi Jises lawe lato to hukuma ma he axiax soxi. ⁴⁵ Lato hangaini soxialato ape sei moni hani hualiai teka tap soxi. ⁴⁶ Lawe ngain lato apuha hetekie ti namil teikawe leili Ingi Haeu. Lato ang bret nameniai matei Jises ma amuam ti he axiax an leili ingalato. ⁴⁷ Lato kak ma pak sameni Haeu ape lato amuke saun solian seilon liai aile hani lato. Lawe ngain Haeu hasoho palahi seilon hani kapi teka kahikahi Jises, teteka i awai laha ti kawatan ti lialui woulaha.

3

Pita haewia tel seilon aen lialun

¹ Ngain tehu taun ti lotu ti alohah, Pita ma Jon, hua kahikahi Jises, nahih hani Ingi Haeu. ² Lalu ningahi tel seilon aen lialun lilian ti i takahama. I toto pape tewau

aweing axan Solian. Lawe ngain teka akikin kau hatona i hani pape tewau aweing ien lehe i kat moni ti teka seilon na laha soh hani Ingi Haeu. ³Ti i ningahi Pita ma Jon nahih sosohoa, i katei lalu moni. ⁴Lalu pax sawi hani i ape Pita ukek, “Paxaima amili!” ⁵Ape se i paxai lalu, i sokok ka lalu axi i na tenen.

⁶Ape Pita ukek, “Nga tap moni tuahe waliko tenen nga hina nga hani o. Ti pohe Jises Kraiss tel ti Nasaret, nga hone hawane o, tua ape tau nahiwa!” ⁷Pita akeni tepaun minan manau ape aka hatuhi i. Tuhan tehue anele aen ma titin i soli. ⁸I tit hokahale ape i tau nanahih. I nahih kahiti lalu hani Ingi Haeu. I tit amumuke pohe Haeu ape i kak kemulik hani i. ⁹Hatesol seilon ien ningahi i nanahih ma hong i sasameni Haeu. ¹⁰Ti laha paxai tioiwa ka se tetel i to katekat pape tewau aweing axan Solian, pate laha ongaini hawane waliko ti i sohot hani i.

Pita kakane teka laha ningahi tel seilon aen lialun ewi

¹¹Hatesol seilon ongaini hawane ape laha kiliwau hani kapi tesol axan Totone Solomon, tetesol ti tel seilon kemuk aen lialun pohi amumuke Pita ma Jon. ¹²Ti Pita ningahiwa teka seilon apuhawa, i hone lato ukek, “Amuto teka Israel, alahan waliko tetenen ie i hahataxina amuto? Alahan amuto paxai hamalumini amili? Kumahe kuimili ma soliai woumili i aile tel seilon ie nanahih. ¹³Haeu ti Abraham, Aisak, Jekop ma teka matahaun ti kako, i hanawen tel unauan Jises seilon pate tuah, tetel amuto hangaini hani teka masiwi ti Rom. Pate amuto watakai i kalak Pailat ailewen namil ti oxoxian. ¹⁴Amuto watakai hawane Jises, tetel i ailele mewenae puase Haeu a woun pate sawisawin. Amuto kamei Pailat na i ahuti hani amuto tel weli teleiai seilon. ¹⁵Ape amuto telei Jises, tel haniai hanawain tenen tap tahi tapoan. Tuahe Haeu xahateni aliakewen i ape puki amite ningahiwen ka i moihi. ¹⁶Se

pohe Jises hakui tel seilon aen lialun. Amili haewia i ti xoxoi namilomili ti Jises.

¹⁷“Teka soliai akikik, nga tioi ka amuto ma tesol masiwi ti amuto kum paxai tioi waliko tenen auha aile haniwen Jises. ¹⁸ Tuae Haeu kakanewen teka kuluiwai kakaian ape laha kak kilamiwen ka Krai tel Nati Haeu, liai i kau kawatan ape se i sohotuen. ¹⁹ Aile ape amuto lioiwa saun lialun. Towiahu haniwa Haeu lehe i oxoxi amuto ti kawatan ti lialui woumuto. ²⁰ Na amuto aile ukek ien, Haeu hakui amuto ape i hamosu Jises Krai, tel i kilami hahani amuto. ²¹ Aoape ie i tutuen tone Haeu atetengi taun ti Haeu aile hauni hasolia lawe waliko masin ti Haeu hanamiloa kakain hani teka kuluiwai kakaian ti kuewen. Lawe laha puas hahawane ti Haeu. ²² Lokon ti kuewen, Moses kakaxi Krai ti i ukek, ‘Haeu tel Masiwi ti kako, imuh i talo tel kuluiwai kakaian masin ti i taloma nga. I uke tel ti puki akikikako. Amuto hong tamaniwa lawe waliko na i kakane amuto ailean. ²³ Na tel kum hong tamani kakai tel kuluiwai kakai Haeu ien, Haeu namiloi ukek tel ien kumahe tetan.’ *(Deut 18:15, 18-19)*

²⁴ “Hutuima ti Samuel, hatesol kuluiwai kakai Haeu liai laha kak kilamiwen waliko ti i sosohot aoape ie. ²⁵ Masin teka kuluiwai kakai Haeu, tin amuto uke waliko ti Haeu kakanewen tesol tamakako ti kuewen. Haeu xinoti teik namil kapi Abraham i ukek, ‘Nga hapuasa tesol lato nakuama tetam auni hasoliai hatesol seilon ti tehu pon ie.’ *(Gen 22:18)* ²⁶ Haeu kilamiwen tel unauan Jises ti talo hanimu kako teka Ju. I aile kola lalape soliaian ti i huali kako ti towiahuakako ti saun lialun.”

4

Pita ma Jon tutu mate tesol masiwi ti teka Ju

¹ Ti Pita ma Jon kakak tutuen kapi teka seilon, teka masiwi tahiamu. Lato se teka ti hukuminiwai Haeu ma seilon, tel masiwi ti teka peteniai Ingi Haeu ma teka

Sadusi. ² Lolato lialu nake Pita ma Jon kakaxi hani teka seilon ka Jises moih aliawen. Ien i kola ka teka laha mat laha xahat alia. ³ Kakanua lato akeni kongini lalu ape hana hani leili kalabus atengi ngain liai tehu nake pate ape alohah. ⁴ Tuahe kilan teka laha hong meng ien, laha soh. Mongohe kahikahi Jises han hani sai 5,000.

⁵ Taen kewa ngain liai tehu, teka masiwi ti teka Ju tenen tenen ma teka hanau nauna ti Moses laha apuha Jerusalem. ⁶ Laha apuha hani kapi Anas, tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon, ma Kaiapas, Jon, Aleksanda ma teka akiki Anas liai. ⁷ Teka unaualaha hakahita Pita ma Jon hani kapi teka masiwi ape laha kamei lalu ukek, “Amulu kema poh ti aita ti amulu haewia tel seilon aen lialun? Amulu ailele ti hahitake axe aita?”

⁸⁻⁹ Holi Spirit hakui Pita ape i kakane laha, “Amuto hatesol teka masiwi ti teka Ju, nakon amuto kamei amili nake amili tahane tel seilon aen lialun? Ape tin pahamuto tioi sale ewiai tinun? ¹⁰ Ien, amuto ma hatesol seilon ti Israel tioiwa, tel seilon tutu ie mateiwaumuto tinun ewi hawanewen nake ti pohe axe Jises Kraisi ti Nasaret, tetel amuto telei ape Haeu xahateni i ti matean. ¹¹ Jises se tel seilon ti pepai Haeu kakak,

“Tehu kuku teka ataiai ing hilisa,

Haeu aile hasohotu i kuku pamu tuah ti kuku liai!” (Ps 118:22)

¹² Tap wanen tel seilon pon awaiakaha ti lengei Haeu ti saun lialun ti kaha, mewenae Jises, tetel Haeu kilamiwen. Ti hatehu pon itan ie mewenae i tapai.”

¹³ Teka masiwi ongaini hawane ti laha paxai Pita ma Jon kak mamatut. Laha tioi lalu tuahe seilon naun tai sukul. Laha ila tioi ka lalu se kahikahi Jises. ¹⁴ Tap laha kak ulea tenen nake tel seilon i ewiwen tutu kapi Pita ma Jon. ¹⁵ Ape teka masiwi hone lalu nahih ahutamua ti tehu ing laha toto, ape laha he kakak aliamu puki laha.

¹⁶ Laha he kamekam, “Kako aile la hani lalu? Lawe seilon leili Jerusalem laha tioi hatapoen waliko tenen lalap lalu ailewen. Kako kum puluhini uke. ¹⁷ Tuaehe kako halini lalu kaxiai puase Jises lehe axe Jises i kum sawata ahe hani teka seilon.”

¹⁸ Laha tiloi hasoho aliake lalu ape kakane lalu ka tapeiniwa kaxi hanau teka seilon ti hahitake axe Jises. ¹⁹ Tuaehe Pita ma Jon kak pahoi laha ukek, “Amili namiloi ukek pamu ewian na amili hong usi kakai Haeu kumahe amuto. ²⁰ Amili kum kongini uke kaxiai waliko ti puki amili ningahiwen ma hongoen.”

²¹ Teka masiwi kum tunah huan ti kalabusiai Pita ma Jon. Laha tua kak hahamatau lalu ape hanahi nake lawe seilon laha sameni Haeu ti waliko i sosohot telao ien. ²² Tel seilon i ewike pohe Haeu, ahangun akulai 40.

Teka kahikahi Jises lato lotu

²³ Tataen Pita ma Jon ahuta kewa, lalu nahih alia hani kapi teka kahikahi Jises liai ape kaxi waliko tenen teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka masiwi liai kakak. ²⁴ Ti teka kahikahi Jises hongoa, lato lotu hetekie hani Haeu, lato ukek, “Tel Masiwi, o tanomi maun aheah ma tehu pon itan ie, kanitax ma lawe waliko ti heihon. ²⁵ O hapuasa Holi Spirit kakanei tel unauam David, tel tame tesol tamamite, i kak ukek,

“‘Kalahai teka seilon laha kum tioi Haeu lolaha lialu?

Kalahai teka seilon tua namiloi pahoxai Haeu?

²⁶ Teka masiwi tenen tenen ti tehu pon itan ie apuha hetekie ti hileiai Haeu tel Masiwi ma

Krais tel Natun.’

(Ps 2:1-2)

²⁷ “Ape salan, Herod ma Pontius Pailat apuha hetekie kapi teka seilon laha kum tioi Haeu ma teka seilon ti Israel leili Jerusalem ape laha aile namil ti halialui Jises, tel o kilamiwen, tel unauam i hani hatapo namilon ti puasam.

²⁸ Ape waliko ti o namiloiwen i sohot, laha apuha hetekie

ailean. ²⁹ Tel Masiwi, ti tenen ien paxai tioiwa kakain ti laha kak hahamatau amite ape aile hamatuawa amite teka unauam ti kaxiai kakaiaim. ³⁰ Hanima amite pohem ti haewiai seilon ma hasohotui kolakol tenen lalap hahitake axe tel unauam Jises.”

³¹ Ti lato lotu kewa, tetesol ti lato apupuha i nuea ape Holi Spirit soh hapohea lato. Aile ape tap lato mamata kaxiai kakai Haeu.

Teka kahikahi Jises he axiax soxi

³² Hatesol kahikahi Jises namilolato teikawe. Tap tel na i ukek teik na soxian mewenae tetan, lawe waliko na lato hina lato sei. ³³ Hetekie lalape poh, tesol aposel kaxi tatale xahatai tel Masiwi Jises ape Haeu to hasolia hahani lato. ³⁴ Tap tel ti lato kukun teik na soxi. Teka na hina teik hepekeun ma na ing, laha hangaini ukei moni. ³⁵ Laha atoheni hani mini teka aposel ape lato sei hani teka seilon pahalaha huhual.

³⁶ Masin ti Josep aile, tel Livai ti texux xux Saiprus. Tesol kahikahi Jises axai i Banabas. Salangawe axan ukek, “Tel ti kak haxoxoi seilon.” ³⁷ I hangaini teik hepekeunaun. I kewa moni ape i hani teka aposel.

5

Ananaias ma Sapaira

¹ Tel seilon axan Ananaias hetekie tel axoan Sapaira, tin lalu hangaini teik hepekeunaulalu. ² Ti lalu kewa moni, lalu akeni kongini aliake teik ape ti liai, lalu atoheni hani tesol aposel.

³ Pita ukek, “Ananaias, nake lahan o hani lioi Satan kapiti namilom ape o aile puluti Holi Spirit ti akeni kongini aliakei teik moni ti kahi hepekeun? ⁴ Imat ti o hangaini, hepekeun liai tetam ape moni ti o uke liai tetam.

Alahan o puputa? Kumahe o pupuluti mewenae seilon, o puluti hehetekie Haeu.”

⁵ Ti Ananaias hongoa, i put mat. Ape teka seilon mamata hawane ti laha hongoa waliko ti i sohot hani Ananaias. ⁶ Teka seilon uluha nahima, puxui auni tupuan, lato kau hasohotu ape tihini.

⁷ Ti muhi aua toluhu tamusua, tel axoan hehin nahima. I kum tioi waliko ti i sohotuen. ⁸ Ape Pita kamei i, “Kaxi hanima nga, nakon moni se hatesol lapan ie amulu akeni ti kahi hepekeunaumulu?”

Sapaira pahoi ukek, “Se mewenae ien.”

⁹ Pita kakane i ukek, “Alahan o ma tel axoam hahelehele Holi Spirit? Tesol seilon lato tihini tel axoam lato tutu aweing, tin lato apepeas kaui tupuam!”

¹⁰ Tataen wanen ien i put mat hani itan. Tesol seilon uluha nahih sohoa ningahi i maten, lato kau hasohotu tupuan ape tihini i pape tel axoan. ¹¹ Ti hatesol kahikahi Jises ma teka liai hongoa waliko ti i sohot hani Ananaias ma Sapaira, pate laha mamata.

Teka aposel haewia kilan seilon tinun

¹² Teka aposel aile hasohotu kilan kolakol tenen pate lalap ape teka seilon ningahi pohe Haeu. Hatesol kahikahi Jises lawe lato apuha hetekie ti tesol Totone Solomon pape Ingi Haeu. ¹³ Tap seilon melal ti lato pahalaha saupa kapi lato, kalak pate laha sasameni lato. ¹⁴ Tuahe seilon to kila ahe tatale teteka laha soh ti Jises Krai ape laha soh palahi teka kahikahi Jises. ¹⁵ Ti teka seilon paxaiwa puase teka aposel, laha kau teka tinun hani he aweisal ape hana laha patul he sau ma he tahi lehe tuahe lihui hosai Pita i halihu laha na i nahih sahiwa. Ien i tapai ti haewiai teka tinun. ¹⁶ Ape kilan seilon ti lawe taon kakalini Jerusalem tin laha kau teka seilon tinun ma teka ti spirit lialun kapiti hahialalu ape Haeu haewia laha hatesol.

Teka masiwi ti teka Ju pahalato telei teka aposel

¹⁷ Tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ma hatesol tuaun laha ti teka Sadusi, laha lohaini tesol aposel nake kilan seilon sameni lato. ¹⁸ Laha xoti teka aposel ape hana hani tehu ing ti kalabusiai lawe seilon lialun. ¹⁹ Tuahe ti ipong tetehu ien, tel engel ti Haeu i hei kahip ti aweingi kalabus ape hasohotu lato. ²⁰ Ape i hone lato ukek, “Nahih haniwa Ingi Haeu ape kaxi tatale haniwa teka seilon meng solian sale tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan.”

²¹ Ti i letule lato nahih hani Ingi Haeu ape hahanau teka seilon ien.

Letuan tin tetehu, tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ma hatesol masiwi ti Israel lato apuha hetekie. Lato talo teka unauualato nahih waxiai tesol aposel lehe teka masiwi kamei lato hina kamekame. ²² Ti teka unauualato tahia haniwa ingi kalabus lato tai tunahi tesol aposel ape lato nahih alia hani kapi teka masiwi. ²³ Lato ukek, “Ti amite tahia, tewau kahip ti aweingi kalabus konginan xoxoan. Teka peteniai kalabus tin laha tutu aweing. Tuahe ti amite heiwa kahip, tap seilon ien.”

²⁴ Ti tel masiwi ti teka peteniai ingi kalabus ma teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon hongoa, lato tataxini ape lato ukek, “Waliko la sohotuen?” ²⁵ Tataen ien tel seilon tahia hani kapi lato ape i ukek, “Hongoa! Tesol seilon amuto hahana leili kalabus lato tutu ulea mate Ingi Haeu hahanau teka seilon sale Jises!”

²⁶ Kakanua tel masiwi ti teka peteniai kalabus hetekie tesol unauan lato nahih waxi aliake tesol aposel. Lato aile hakokol nake lato mamata uke teka seilon hokai lato pot. ²⁷ Ape lato hakahita tesol aposel hani kapi teka masiwi lehe tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon kamei lato hina kamekame. ²⁸ I ukek, “Amite halini hawanewen amuto hanau teka seilon waliko ti

Jises hanauen. Tuae amuto kaxi sawatени kaliniwen Jerusalem ape amuto tieni amite teleiai Jises.”

²⁹ Pita tuke awe tesol aposel, i ukek, “Amite hong usiusi kakai Haeu, kumahe kakai seilon. ³⁰ Tel Tamakako Haeu xahateni aliakewen Jises ti matean, tetel amuto tahi hakea hani he kros ape i mat. ³¹ Haeu waxi i hani papan tepaun manau ape i sohot tel Masiwi ti neinia i seilon ma tel ti awai i seilon ti lengei Haeu ti saun lialun ti kaha. Haeu aile ukek ien lehe kako teka seilon ti Israel hina aweisal ti towiahu ti saun lialun ape Haeu oxoxi kako ti kawatan ti lialui woukako. ³² Amite teka kahikahi Jises ningahi hawanewen waliko ien ape amite kakaxi. Holi Spirit tin i hahaxoxo kakai amite, tetel Haeu hani teteka seilon laha hong usi kakai an.”

³³ Tek a masiwi ti teka Ju hongoa, lolato lialu hawane ape pahalato telei tesol aposel. ³⁴ Tuae tel ti lato axan Gamaliel, i tel Parisi a tin tel hanau nauna ti Moses, i tule ape i talo tesol aposel hanimu melal. Gamaliel pate lawe seilon hong kakai an. ³⁵ Ape i hone teka masiwi ien, “Amuto seilon ti Israel, amuto namiloi aluinimua waliko tenen na kako aile hani tesol seilon ie. ³⁶ Amuto nameni tel seilon Teudas ti i ukek ka i tel seilon masiwi, ape 400 seilon lato sohot kahikahin. Ti laha teleiwa i, tesol kahikahin ox silahota ape teik puas an i mat. ³⁷ Muhin ien Judas ti Galili apuhini teka seilon ti hil pahoi ai teka seilon ti Rom lokon ti ngain ti wexei teka Ju lehe laha toi mongohe seilon ti hanai ai teka masiwi ti Rom moni. I tin laha telei ape tesol kahikahin ox silahota.

³⁸ “Aile ape nga nau amuto kum aile hahali alu tesol seilon ie, hanahiwa lato. Pake na puasalato i tua nakuale ti puki seilon, i tapo kaluta. ³⁹ Tuae na puasalato ahuma ti Haeu, amuto kum pon konginialato. Amuto aile tunahi amuto puas hilei hawane Haeu!”

⁴⁰ Ape teka masiwi hong usi nauna ti Gamaliel. Lato tiloi hasoho tesol aposel ape teka unualato hetu. Muhin ien teka masiwi halini lato hanau seilon waliko ti Jises hanauen. Ape lato talo hasohotu tesol aposel.

⁴¹ Ti tesol aposel nahih saliliwa teka masiwi ti teka Ju, pate lato amuke ti Haeu hani lato kau kawatan nake lato kahikahi Jises. ⁴² Ape lawe ngain lato nahih hani Ingi Haeu ma ingi teka seilon ti hanualaha ma kaxiai meng solian ka Jises i se Kraais, tel Haeu taloma.

6

Tepanim hua kahikahi Jises seiai waliko ti huhual

¹ Ti ape mongohe teka kahikahi Jises kikalale, teka Ju kakaialaha Grik laha wiliki teka Ju kakaialaha Arameik ma Hibru nake laha kum sei hapono waliko hani teka hehin kakaialato Grik axoalato matewen. ² Tesol aposel apuhini hatesol kahikahi Jises ape lato ukek, “Kumahe solian na amite aka lioi puasain ti kaxiai menge Haeu ape amite tani waxi seiai waliko ti huhual. ³ Amuto kilamiwa tepanim hua seilon ti leilomuto, tetesol Holi Spirit kakapiti lato ma namilolato xewan. Amite hani lato akeniai teik puasain ti seiai waliko ti huhual. ⁴ Ape amite hani hatapo amite ailei puase lotu ma ti kaxiai menge Haeu.”

⁵ Hatesol kahikahi Jises lato amuke teik namili tesol aposel ape lato kilami Stiven, tel seilon namilon xoxoan ti Haeu ma Holi Spirit kakapiti i. Tin lato kilami Pilip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas ma Nikolas ti Antiok, tetel i sohot tel ti usiai lotu ti teka Ju ape tin i sohot tel kahikahi Jises. ⁶ Lato kola hani tesol aposel tetesol seilon ti lato kilamiwen ape tesol aposel hana min patul he pati tesol seilon ien kameiai Haeu ti hakuialato ailei teik puasain ien.

⁷ Ape meng solian ti Jises i sawat tatale. Mongohe kahikahi Jises leili Jerusalem kila kosea hawane. Lokon

ien kilan teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon laha sohot kahikahi Jises.

Laha akeni kongini Stiven

⁸ Stiven aile hasohotu kilan kolakol lalap wanen nake ti soliai Haeu i axi Stiven poh. ⁹ Tuahe hina seilon laha kak wawata kai Stiven. Teka Ju ti Sairini ma Aleksandria lato seilon ti tehu synagog axan Oxoxai ma teka Ju ti Sailisia ma Asia, laha kak he hapatapat kapi Stiven. ¹⁰ Tuahe laha kum xoini Stiven ti kakain nake i seilon tenen namilon xewan ape Holi Spirit hani i kakain solian.

¹¹ Ape laha xui ngah seilon liai ti kak kewak, “Amite hong Stiven kak halialu Moses ma Haeu.” ¹² Aweisal tetewau ien laha hahika teka Ju, teka masiwi ti laha ma teka hanau nauna ti Moses ape laha akeni kongini Stiven. Laha hakahita i hani kapi teka masiwi tuah ti teka Ju.

¹³ Ape laha hakahitama tesol seilon lato tua kak tanomi putini kakain. Teka ti lato ukek, “Stiven lawe i kak halialu tehu Ingi Haeu ma nauna ti Moses. ¹⁴ Amite hong i ukek ka tetel Jises ti Nasaret i hamanana tehu Ingi Haeu ma i sohi saun ti Moses hakouta hanima kako.” ¹⁵ Ape hatesol masiwi laha toto ti tehu apuhain ien laha paxai kapitini Stiven. Laha ningahi kawan i xeu hanowi kawe tel engel, spirit solian ti Haeu.

7

Kakai Stiven hani teka masiwi ti teka Ju

¹ Ape tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon kamei Stiven, “Kakain ti laha susului o salan?”

² Stiven ukek, “Tesol akikik, hongoa. Haeu take hani kapi Abraham hetekie lalape xewaian, lokon ti Abraham, tel matahaun ti kako, i toto tutuen Mesopotamia imat ti i sos hani Haran. ³ Ape Haeu hone Abraham, ‘Nahih saliliwa

tesol akikim ma xuxum ape nahih haniwa xux ti na nga kola hani o.’

⁴“Salan, i nahih salili texux xuxun Kaldea ape i to hani Haran. Muhin ti tel taman matewa, Haeu hasoso Abraham hanima texux xuxukako ie. ⁵ Ti lokon ien Haeu tai hani Abraham teik na hepekeun. Tuaehe i kakane Abraham ka i ma teka lato nakuama muhin, lato uke hatesol hepekeun ie, kalak Abraham tap natun lokon ien. ⁶ Haeu kakane i, ‘Imat, teka lato nakuama tetam lato sohot solywa ti texux xux liai ma unai seilon. Laha aile halialu lato leili 400 ahang. ⁷ Tuaehe nga axi kawatan hani teka laha hapuasa halialu lato ape imuh nga waxi aliake lato lehe lato lotui nga ie, tetesol hepekeun ti nga kakawen nga hani lato.’ [\(Gen 15:13-14\)](#) ⁸ Haeu xinoti namil kapi Abraham ti ailei teik kikilam ti kotiai uli walikoi teka akaik wawan ti kolakol ka i ma teka lato nakuama tetan lato seilon ti Haeu. Ape Abraham aile hani tel natun Aisak muhi takahan kewa ngain tepanim toluhu. Imuh Aisak hatano Jekop ape Jekop sohot tel tame tesol huopanim huhua seilon lato sohot tame teka Israel.

⁹ “Tesol nati Jekop wiliki tel ukalalato Josep. Lato hangaini i hani teka Igip ape laha uke i unaulaha. Tuaehe Haeu kapi Josep. ¹⁰ Haeu huali i ti hatesol kawatan tetan. Haeu hanesoa hawane i ape Fero, tel masiwi tapein ti Igip, amuke hawane i. I hana Josep tel masiwi hahitakan ngahatiai Igip ma hatesol soxian.

¹¹ “Telok, tehu hitolo lalap ti Igip ma Keinan. Teka seilon tunahi kawatan lalap. Ape tesol akiki Josep lato tin tap analato. ¹² Ti Jekop hong tunahiwa ka hina an ti Igip laha hana alolomeni, i talo tesol natun hani ien. ¹³ Ti Jekop taloa tesol natun hani Igip, Josep aile kola ka i tetel ukalalato. Ape tataen ien Fero tioi tesol akiki Josep. ¹⁴ Muhin Josep tapea waxi tel taman Jekop ma tesol akikin, 75 hatesol sohot haniwa kapin Igip. ¹⁵ Ape salan, Jekop sos

hani Igip. I ma tesol natun to mat ien. ¹⁶ Kuilato laha kau aliake hani tehu taon Sekem ape hana hani tehu amal ti Abraham kahui ti tesol nati Hamor.

¹⁷ “Ti sikole ape Haeu haponowia waliko ti i kakane Abraham, teka Israel leili Igip laha kila hahawanele. ¹⁸ Ti tel liai toa masiwi ti Igip, i kum nam waxi Josep. ¹⁹ Tel masiwi ien i hapuasa halialu teka matahaun ti kako ma i lungei lato xoiniai natulato kokol lehe i mat.

²⁰ “Moses takah lokon ien. Haeu namilo i ukek i akaik solian. Leili pangapang toluhu tel tinan ma tel taman aunini i leili ingalalu. ²¹ Tap aliakean, lalu kum muneni uke i ape lalu ahuti i hani melal. Tel nati Fero hehin tunahi i ape waxi auni hanowi natun wanen. ²² Moses uke anesoin hanowi teka akaik ti Igip. Ape i tin tel seilon solian ti kakain ma puasain.

²³ “Ti ahang Moses kewa 40, i namilo na i nahih paxai teka Ju akikin. ²⁴ Lokon ien i ningahi tel akiki Igip aile hahialu tel akiki Ju. Ti Moses awawai tel akikin, i telei tel Igip. ²⁵ Moses sokok tesol akikin paxai tioi ka Haeu hapuasa i ahutiai teka Ju ti Igip. Tuaehe lato kum paxai tioi.

²⁶ “Ngain liai tehu Moses ningahi hua Ju akikin lalu hilehil, ape i tohongi lali hasoliai wasolalalu. I ukek, ‘Amulu akikin. Alahan amulu hil?’

²⁷ “Tuaehe tetel i hutui hile i sipeli xaxaweni Moses ape i hone i, ‘O kumahe tel masiwi ti amite. ²⁸ Lehe o telei nga hanowi ti o telei tel Igip titihah?’ ²⁹ Ti Moses hongoa i ox hani texux xux Midian ape i to ien hanowi soliuwa. I sal ien ape i hanatua hua natun wawan.

³⁰ “Ahang 40 tamusua, tel engel take hani kapi Moses leili teik sisihan i xekexek he lohong, xohixohin kapi Maunt Sainai. ³¹ Ti Moses ningahiwa, i tataxini. Ti i nahih xohi ahewa paxai aluinian, i hong kinaxe Haeu. ³² I ukek, ‘Nga Haeu ti tesol matahaun tetam, Abraham, Aisak ma

Jekop.’ (Exod 3:6) Moses i mamata xexex ape kumahe pahan i paxai.

³³ “Ape Haeu hone Moses, ‘Akahetiwa sueum nake o tutu matak Haeu tel Masiwi tetam. ³⁴ Nga ningahiwen teka Igip hapuasa hahialalu tesol seilon tetak ape nga hongoen tangialato. Nga mosuma taloam ti oxoxialato. Ape nga talo aliake o hani Igip ailei teik namilok.’ (Exod 3:5-10)

³⁵ “Moses tetel teka Ju watakai laha ukek, ‘O kumahe tel masiwi ti amite.’ Moses se tetel Haeu hana i masiwi ape talo aliake hani Igip oxoxiai teka Ju. Telaos tel engel ti Haeu sohot hani kapi Moses leili teik sisihan i xekexek. I huali Moses ailei teik puasain ien. ³⁶ Ape Moses nahike ahuti teka Ju ti Igip. Lokon ien i aile hasohotu kilan kolakol lalap wanen ti Igip, ti tesol kanitax axan Kakan ma he lohong.

³⁷ “Moses tin tetel i kakane teka Israel, ‘Imuh Haeu hani amuto tel kuluiai kakaian. I puki tel akikikako masin nga.’ (Deut 18:15) ³⁸ Moses tin tel i kapi tesol tamakako ti he lohong ape tel engel ti Haeu kakak kapin ti Maunt Sainai. Lokon ien Haeu hani Moses nauna ti kola haniakako sale hasoliai woukako masin ti Haeu pahan.

³⁹ “Tuahe tesol tamakako kum hong usi Moses. Ti namilolato wanen, lato kum nam waxi Moses, pahalato alia hani Igip. ⁴⁰ Ti Moses tutuen Maunt Sainai lato hone Aron ukek, ‘Tanomi hanima amite tesol haeu ti neiniamite nake Moses tetel i ahutima amite ti Igip, amite kum ttoi waliko tetenen tunahiwen i.’ (Exod 32:1) ⁴¹ Lokon ien lato tanomi tok bulmakau uluha. Lato telei manihuh ape lelei hani i hanowi ka i tel Haeu Masiwi ti lato. Ape lato aile tehu angiaian lalap ti amukei waliko ti lato tanomiwen. ⁴² Aile ape Haeu hani lioi lato lotui hatapo waliko ti he maun aheah. I hapoponowi waliko ti Haeu kaxiwen leili pepai teka kuluiai kakaian. I ukek,

“ Teka seilon ti Israel, ti amuto he lohong leili 40 ahang, salan amuto telei ma lelei manihuh tuahe kumahe amuto aile hahani nga.

⁴³ Amuto kakau ing sosoxope ti Molek ma tehu kohot ti Repan amuto tanomi ape amuto lotui lalu hanowi nga tel Haeu.

Aile ape nga hana lioi amuto he mini teka seilon laha waxi amuto hanowi tuahe unaualaha hani tesol tataen i akilaua tehu taon Babilon.’ ” (*Amos 5:25-27*)

⁴⁴ Stiven kakak tutuen, i ukek, “Tesol tamakako lato kakau ing sosoxope ti Haeu, kolakol ka Haeu kapi lato ti he lohong. Lato tanomi tehu ing ien hanowi ti Haeu kola haniwen Moses ti Maunt Sainai. ⁴⁵ Lokon ti Josua tel masiwi ti kako neini teka Israel hetekie huhual ti Haeu, lato waxaini hile ape lato uke hepekeun ti Haeu kakawen i hani lato. Tetehu ing sosoxope ti Haeu lato kau hehetekie kapi lato ape i to hamalum ien atengi tataen ti tel masiwi David.

⁴⁶ “Haeu amuke David ape David kamei na i atai hani i, tel Haeu ti Jekop, tehu ing. ⁴⁷ Tuahe tel masiwi Solomon ataian. ⁴⁸ A kako tioi ka Haeu tel Masiwi tapein i kum to leili ing ti seilon atai ani min. Masin ti Haeu kakawen leili pepai tel kului ai kakaian. ⁴⁹ I ukek,

“ ‘Nga Masiwi ti lawe waliko ti patul ma tehu pon itan ie. Nakon amuto sokok i tapai na amuto atai hani nga tehu ing?

Nakon amuto sokok i tapai na amuto atai hani nga tehu ing lehe nga to hanau?

⁵⁰ Se nga tel tanomi hatapo lawe waliko.’ ” (*Isa 66:1-2*)

⁵¹ Stiven kakane tutuen tesol masiwi i ukek, “Patumuto pate ailan nake amuto kum hong tamani kakai Haeu. Amuto masin tesol tamamoto. Puasamoto i hihilei Holi Spirit. ⁵² Tamamoto aile halialu hatesol kului ai kakai

Haeu! Tin lato telei teka laha kak kilami sohotui tel seilon sawisawin ti Haeu, tel Krai Haeu taloma, tetel amuto hangaini hani laha telei. ⁵³ Kalak teka engel haniwen amuto nauna ti Haeu, amuto kum hong usi.”

Laha hokai Stiven pot

⁵⁴ Ti teka masiwi ti teka Ju hongoa kakai Stiven lato atalahi nisulato ti lialui lolato. ⁵⁵ Tuahe Stiven tak hani patul. Hetekie huhual ti Holi Spirit i ningahi lalape xewai Haeu ape i ningahi Jises tutu pape Haeu sai manau ti neiniau seilon. ⁵⁶ I ukek, “Hongoa! Nga niningahi maun hea ape tel Nati Seilon i tutu pape Haeu sai manau!”

⁵⁷ Ti lato hongoa lato aka siponi taxingalato, lato ausini eliel hawane ape lato kiliwau nami Stiven. ⁵⁸ Lato itini hahatete Stiven hani melal ti Jerusalem ape hokai i pot. Tesol seilon lato papaxai sale teleiai Stiven lato naxi teke puxuaulato patul. Lato hani tel seilon axan Sol peteni ape tin lato hokai telei Stiven.

⁵⁹ Leilon ti lato hohokai i pot, Stiven tilol hani tel Masiwi ukek, “Jises tel Masiwi tetak, waxiwa nga!” ⁶⁰ I aleal put hani itan ma tang ausini hani Haeu, “Oxoxiwa lato ti kawatan ti saun lialun ti lato ailele!” Ti i kak kewa ape i mat.

8

Teka kahikahi Jises tunahi kawatan

¹ Sol paxai waheni ti laha telei Stiven.

Ti ngain tehu ien teka seilon hutui axiai kawatan tenen lialun wanen hani teka kahikahi Jises leili Jerusalem. Aile ape hatesol kahikahi Jises ox hani tesol tesol ti Judia ma Samaria tuahe tesol aposel lato hamalum Jerusalem.

² Teteka seilon laha lolotui Haeu, laha tihini auni Stiven ma laha tahane hawane i. ³ Tuahe Sol i hutui aile hialui teka kahikahi Jises. I soh hani ing tehu tehu, i itini ahuti wawan ma hehin ape lohi laha hani ingi kalabus.

Pilip leili tehu taon lalap ti Samaria

⁴ Teteka kahikahi Jises laha ox, laha kaxi meng solian ti Jises hani tesol tesol. ⁵ Pilip nahih hani tehu taon lalap leili Samaria ape i kaxi hani teka seilon ka Jises se Krai, tel Haeu taloma. ⁶ Ti kilai seilon hongoa kakai Pilip ma ningahiwa i aile hasohotu kolakol lalap wanen, laha hong aka mataini. ⁷ Teka spirit lialun laha tang eliel hawane ti Pilip ahuti xaxaweni laha leili teka seilon. Tin i aile haewia teka seilon tupualaha maten ma teka aelaha lialun. ⁸ Aile ape amuamu lalap wanen leili tehu taon ien.

Saimon pahan i kahui pohe Haeu

⁹ Ti lokon ien tel seilon axan Saimon i hahapuasa pohe Satan hasohotui kolakol lalap ti tehu taon ien. Ape kilan seilon laha ong amuke waliko ti i ailele. Saimon hanasanas ukek ka i tel seilon wanen. ¹⁰ Lawe seilon tuah ma naun, laha hong mataini Saimon ape laha ukek, “Tel seilon ie hina pohe Haeu, poh tenen lalap wanen.” ¹¹ Laha soh i nake laha ong amuke kilan waliko lalap ti i ailewen. ¹² Tuahe ti Pilip kaxi ahuhuti meng solian sale aweisal ti Haeu neini seilon ma pohe Jises, laha hong soh ape Pilip baptaisi laha, wawan ma hehin. ¹³ Puki Saimon tin i soh ape muhin ti Pilip baptaisiwa i, i kahiti Pilip hani tesol tesol. Saimon ong amuke kolakol lalap ti Pilip ailele.

¹⁴ Ti tesol aposel leili Jerusalem hongoa ka teka seilon ti Samaria laha ukewen kakai Haeu, lato talo Pita ma Jon hani kapi laha. ¹⁵ Ti lalu tahawa lalu kamei Haeu ti axiai Holi Spirit hani teka laha soh kakai Haeu. ¹⁶ Ti imat Pilip baptaisi laha hahitake axe Jises tuahe laha tai uke Holi Spirit ti kapitalaha. ¹⁷ Ape aope Pita ma Jon hana minalalu patul ti laha kameiai Haeu ti hanialaha Holi Spirit ape se laha uke.

¹⁸ Saimon paxai tioi ka laha kewen Holi Spirit ti Pita ma Jon hana minalalu patul ti laha. Pahan i axi Pita ma Jon

moni ape i ukek, ¹⁹ “Nga hani amulu moni na amulu hani nga tenen poh ien, lehe na nga hana minak patul ti seilon, tin laha uke Holi Spirit.”

²⁰ Pita ukek, “Tiliwen o mateke hetekie monium nake o sokok ka o pon kahuiai pohe Haeu ani moni. ²¹ Tap pupuasam puasain ti amili ailele nake namilom kum onoteni namili Haeu. ²² Towiahua ti tenen saun lialun ien, ape kameiwa Haeu oxoxiam ti kawatan ti lialui namilom. ²³ Aile kewak ien nake nga paxai o seilon tenen pate hanasanas ma saun lialun xioti kokongini o.”

²⁴ Ape Saimon pahoi ukek, “Amulu kameiwa Haeu lehe i kum axi nga kawatan ti lialui namilok.”

²⁵ Ti Pita ma Jon kaxi kewa titioalalu sale Jises ma kaxi ahutiwa kakaian, lalu nahih alia hani Jerusalem. Ti aweisalulalu lalu kaxi ahuti meng solian ti Jises hani toan tewau tewau ti Samaria.

Pilip ma tel seilon ti Itiopia

²⁶ Ngain tehu tel engel ti Haeu hone Pilip, “Nahih haniwa tewau aweisal sai haiup he lohong ti i luainiwa Jerusalem hani Gasa.” ²⁷ Ape salan i nahih. Ti i nanahiwa i apatuini tel seilon ti Itiopia, tel masiwi ti ngahatiai lawe soxi ti tel masiwi hehin ti Itiopia axan Kandis. Tel seilon ien heheisama lotuiai Haeu leili Jerusalem ape i aliliana. ²⁸ I kiliwau alia hahaniwa tonan leili tea wain karis. I riridai pepai Aisaia tel kuluiai kakai Haeu.

²⁹ Ape Holi Spirit hone Pilip, “Nahih xohi kapita haniwa tea karis.”

³⁰ Pilip kiliwau haniwa kapi tea karis ape i hong tel seilon riridai pepai Aisaia. Ape Pilip kamei i, “O xeu waliko ti o riridai?”

³¹ Tel seilon ukek, “Lehe nga xeu ukek ia halik na tel haxewa hani nga?” Ape i ilowi Pilip ku to hani kapin.

³² Teik kakai Haeu tel seilon riridai, i ukek, “I masin tok sipsip laha hakahita hani teka teleian.

I masin tok nati sipsip i to hamalum
na laha koti ole tinun.
I kum kak na tenen.

³³ Woulaha teheni hawane i.

Kumahe wanen salan saun ti laha aile hani i.

Tap tel pon kaxiai teka laha nakuama tetan

nake laha telei i.”

(Isa 53:7-8)

³⁴ Tel seilon kamei Pilip, “Tel kuluiyai kakai Haeu kakak aita leili teik kakai Haeu nga riridai? I kakak puki i a tel seilon liai?” ³⁵ Ape Pilip kaxi haxewa hani i hutui ti teik kakain ien ma i kaxi ahuti hani i meng solian ti Jises.

³⁶ Ti lalu kikiliwawa, lalu tahia hani ngixi tehu kan. Ape tel seilon hone Pilip, “Tehu kan ie. Ewi na o baptaisai nga?”

³⁷ Pilip ukek, “Na namilom xoxoan ti Jises Krais, nga baptaisai o.”

Ape tel seilon ukek, “Nga soh ka Jises Krais i tel Nati Haeu.” ³⁸ Tel seilon ti Itiopia hapeti tea karis. Ati lalu mos hani he kan. Pilip baptaisai i ape i sohot kahikahi Jises.

³⁹ Ti lalu ahutama he kan, Holi Spirit waxi hahutuia Pilip. Tel seilon kum niningah i tuahe i kiliwau tatalewa hetekie amuamu he tian. ⁴⁰ Lokon ien Pilip tahia hani tehu taon Asotus. I kaxi ahuhuti meng solian ti Jises ien ma leili lawe taon ti aweisalun haniwa tehu taon Sisaria.

9

Sol sohot kahikahi Jises

¹ Lokon ien Sol pate pahan tutuen wanen teleiai teka kahikahi Jises. I nahih hani kapi tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. ² Sol kamea na i tai axi i hina pas lehe i kola hani teka masiwi ti synagog leili tehu taon Damaskas. Tesol pas ien i kaxi ka Sol pon xotiai teka seilon laha usiusi aweisali Krais ma hakahita kalabusialaha hani Jerusalem.

³ Ti Sol nahih xohi hahaniwa Damaskas, teik xewan i ahuma he maun ape i kam hahutuia kakalini i. ⁴ Sol put hani itan ape i hong tenen kinax kakane i ukek, “Sol, Sol, nake lahan o to aile hahialalu nga?”

⁵ Ape Sol ukek, “Tel masiwi, o aita?”

Ape i pahoi ukek, “Nga Jises, tetel o to aile hahialalu.

⁶ Xahatawa, nahih tamus haniwa Damaskas lehe ape o hong waliko tetenen na o aile.”

⁷ Tesol seilon kakahiti Sol lato ongaini hawane, tap tel wixiwix. Lato hong kinaxe tel seilon i kakak tuahe lato kum niningah tupuan. ⁸ Sol xahatale ape i haxepa pulan, tuahe i kum ningahi uke waliko. Aile ape lato akeni minan ape hakahita i hani Damaskas. ⁹ Ngain toluhu i kum paxapax. Tin i kum angiang ma unuun kan.

¹⁰ Ti leili Damaskas tel kahikahi Jises axan Ananaias. Lokon ti waliko ien sohot hahani Sol, Haeu tiloi Ananaias i ukek, “Ananaias.”

Ape i pahoi ukek, “Alahan tel Masiwi? Nga ie.”

¹¹ Tel Masiwi kakane i ukek, “Nahih haniwa leili tehu ingi Judas he tewau aweisal axan Sawisawin ape kamea upiawa tel seilon akiki Tarsus, axan Sol. Aoape ie i lolotu ien. ¹² Leilon ti Sol lolotu nga kola hani i ka o Ananaias nahih hana minam patul tetan ti haewiai pulan.”

¹³ Ananaias kak pahoi i ukek, “Tel Masiwi, nga hong kilan seilon tau kakaxi tel seilon ien ka lawe i aile hialalu teka wawan ma hehin tetam ti Jerusalem. ¹⁴ Ape aoape i nahih hanima Damaskas nake teka masiwi tuah ti hukuminiyai Haeu ma seilon sowini haniwen i xotiai teka seilon laha lolotui o.”

¹⁵ Tuahe tel Masiwi hone Ananaias, “O nahiwa nake nga kilamiwen i ailei puasak. I kaxi sawateni meng solian tetak hani teka seilon laha kum soh tetak ma hani teka masiwi ti laha hetekie teka seilon ti Israel. ¹⁶ Ape nga hanau i ka liai i tunahi kawatan ma moloan nake i tel unauak.”

¹⁷ Ape se Ananias nahih soh hani leili tehu ing Sol toto. I hana minan patul ti Sol ape i ukek, “Sol tel akikik Ju, tel Masiwi Jises i take hani kapim he aweisal ti o lua hahanima ie, i taloma nga haewiai pulam ma kameiai Haeu haniem Holi Spirit.” ¹⁸ Lokon ien wanen, tenen waliko masin ungi xixi i tawakale he puli Sol ape i paxapax alia. I tule ape Ananias baptaisi i. ¹⁹ Muhin ien laha axi anan ape tinun kui.

Sol kaxi meng solian ti Jises leili Damaskas ma Jerusalem

Sol tomu teik kapi teka kahikahi Jises leili Damaskas. ²⁰ Taen ien i soh hani synagog tehu tehu kakaxi ka Jises i tel Nati Haeu.

²¹ Lawe seilon teka laha hongoa mengon laha ongaini hawane ape laha ukek, “Nakon i kumahe seilon tetel kemuk ti Jerusalem i aile hahalialu teka seilon laha lolotui Jises? Nakon i ie kumahe ti xotiai teka kahikahi Jises ma hakahitaialaha hani Jerusalem kapi teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon?”

²² Tuahe Sol kaxi ahuti aheke meng solian ti Jises hetekie pohe Haeu. Ape teka Ju ti Damaskas laha hong tataxini ti i kaxi nexi haxewa ka Jises se Krai. ²³ Kilan ngain tamusua ape hina ti teka Ju laha aile namil ti teleiai Sol. ²⁴ Tuahe Sol tioiwen namilolaha. Ngain ma ipong laha peteni aweingi Damaskas lehe laha telei Sol na i ahuta ti taon. ²⁵ Tuahe ipong tehu tesol lawan hana i leili tehu po lalap, lato xioti tok tal ape halahe i hani melal ti tehu titieh ti Damaskas.

²⁶ Taen Sol tahia haniwa Jerusalem, i tohongi hukuma hani kapi teka kahikahi Jises tuahe lato hatesol mamata i nake lato kum soh ka i tin tel kahikahi Jises. ²⁷ Tuahe Banabas hakahita Sol hani kapi tesol aposel. I kaxi hani lato ka Sol ningahi Jises he aweisal ti hani Damaskas ape Jises kakak kapin. Tin i kaxi hani lato ka Sol kak matut

ti i kaxi ahuti meng solian ti Jises leili Damaskas. ²⁸ Aile ape Sol to kapi lato. I kaxi matuke sawateniai meng solian hahitake axe Jises leili Jerusalem. ²⁹ Lawe i to he kakak kapi teka Ju kakaialaha Grik tuahe lato aile namil ti teleian. ³⁰ Ti teka kahikahi Jises tioiwa, lato hakahita Sol hani Sisaria ape lato hakau i hani tehu taon Tarsus, tesol puki tonan.

³¹ Tataen ien teka kahikahi Jises ti Judia, Galili ma Samaria lato tunahi tonain solian nake tap seilon aile hahalialu lato. Haeu hakui lato ape Holi Spirit aile hasolia hawane lato. Tekah kahikahi Jises laha kila ti laha aile usi lawe waliko ti Jises hanauen laha.

Enias ma Tabita

³² Lokon ien Pita lua hani taon tehu tehu ape ngain telao i nahih paxai teka kahikahi Jises laha toto tehu taon Lida. ³³ Ti ien i tunahi tel seilon axan Enias. Ahang tepanim toluhu i tua engeeng nake tupuan maten. ³⁴ Pita hone i, “Enias, Jises haewia o. Xahatawa! Lumiwa enepam.” Tataen ien wanen Enias xahat. ³⁵ Lawe seilon ti laha toto Lida ma Saron paxaiwa waliko ti i sohot hani Enias, laha towiahu ti lialui woulaha ape usi Haeu tel Masiwi.

³⁶ Lokon ien ti tehu taon Jopa, tel hehin kahikahi Jises axan Tabita (ti kakai Grik laha axai *Dorkas*) lawe i aile saun solian hani teka seilon liai ma i huali teka seilon tap soxi. ³⁷ I tinu mat. Laha kikanomi i ape hanopi hani leili ing teke patul. ³⁸ Jopa xohixohin kapi Lida. Taen teka kahikahi Jises hongoa ka Pita Lida, lato talo hua seilon hani kapin ape lalu kakane i, “Pahamite wanen o nahih koseama!”

³⁹ Pita kahiti lalu. Ti i tahiawa, laha waxi i hani leili ing teke patul. Lawe hehin teteka axoalaha matewen laha apuha kalini Pita ape tang kokola puxux ma maia ti Tabita sawiti. ⁴⁰ Muhin ti Pita talo hasohotua laha ti tesol ien, i lokuha ape i kamei huhual ti Haeu. I tale matan hani

tel maten ape i ukek, “Tabita xahatawal!” Ti tel hehin haxepale pulan, i ningahi Pita ape i xahat to. ⁴¹ Pita akeni mini tel hehin ape huali i hatuhian. I tiloi teka hehin axoalaha matewen ma teka kahikahi Jises liai ape i kola hani lato ka Tabita moih aliawen.

⁴² Meng ti Pita hamoiha Tabita sawat kakalini Jopa ape kilan seilon soh ti Jises. ⁴³ Pita to kue Jopa kapi Saimon, tel seilon ti uluti apeseniai uli manihuh ti hangaini.

10

Konilius ilowi Pita

¹ Leili tehu taon Sisaria, tel seilon axan Konilius. I tel masiwi ti hile ti Rom, tehu taon lalap ti Itali. Kilai teka seilon ti hile hahitakan sai 600. ² I ma teka lohe ingan lato waheni Haeu. Konilius huali teka Ju laha tap soxi ma lawe i lolotui Haeu. ³ Aloha tehu, taun ti i lotu, Haeu hanamiloa i ningahi haxewa tel engel tetan nahih hanima kapin ape i ukek, “Konilius!”

⁴ Konilius paxai kapitini i hetekie mamata ape i kak ukek, “Tel Masiwi, paham la?”

Tel engel pahoi i ukek, “Haeu hongoen lotu tetam ma ningahiwen soliai puasam ti o huhuali teka seilon tap soxi. Haeu amuke tenen woum ien. ⁵ Ao pe ie taloa teka seilon haniwa Jopa ape hakahitama tel seilon axan Saimon Pita. ⁶ I heheuta tehu ingi Saimon, tel seilon uluti apeseniai uli manihuh. Ingan tutu peixux. Honewa Pita nahima.”

⁷ Ti tel engel kakane kewa Konilius ape i salili i. Konilius tiloi hua unauan pate lolowi ma tel seilon ti hile i waheni Haeu. ⁸ Konilius kaxi hani lato lawe waliko ti i sohot hani i ape i talo lato hani Jopa.

Haeu hina kakain tuah hani Pita

⁹ Ti ngain liai telao, lato nahih xohi hahaniwa Jopa. Ngain tin tetehu, ti lalape ngain, Pita han hani hongini tehu ing, tenen honginan mamanan, lehe i lotu. ¹⁰ Pita

pate i hitol pahan i ang. Ti laha apepeseni tutuen an, Haeu hanamiloa Pita ape i ningahi maun hea. ¹¹ Ape tenen waliko masin teik lalape maia tumun hahinalopaun xinotan mos hahanima kapin. ¹² He teik maia ien manihuh ma manixux tenen tenen. ¹³ Pita hong kinaxe Haeu i ukek, “Pita, xahatawa ape telei aniwa!”

¹⁴ Tuae Pita ukek, “Tel Masiwi, nga kum aile ukek ien. Liai nga kum aniani waliko tenen nauna ti Moses hahalini ma amite teka Ju ukek i kumahe haun.”

¹⁵ Haeu kakane ulea i ukek, “Waliko ti nga ailewen haun, kum ukekek ka kumahe haun.” ¹⁶ Pita ningahi tesol waliko ien uke he toluhu. Muhin ien teik maia lauta alia hani patul.

¹⁷ Ti Pita to nanamilo i salangawe waliko ti i ningahiwen, tesol seilon tataloi Konilius, lato tunahiwen ingi Saimon ape lato he aweing. ¹⁸ Ape lato tilol kamea na Saimon Pita toto ien.

¹⁹ Ti Pita nanamilo i tutuen, Holi Spirit hone i ukek, “Tolu seilon nahiwen ie upiaiam. ²⁰ Xahatawa, mosua ape kahitiwa lato. Kum hahakila namilom pake puki nga taloma lato.”

²¹ Pita mos hani kapi lato ape i kak ukek, “Se nga tel seilon amuto upiup. Amuto luama ti waliko la?”

²² Ape lato ukek, “Konilius tel masiwi ti hile ti Rom taloma amite. I seilon tenen sawisawin, lawe i lolotui Haeu. Teka Ju sameni ka i seilon tenen solian. Tel engel ti Haeu kakane i ka ilowiwa o haniwa leili ingan lehe i hong tenen na o kak.” ²³ Ape Pita ilowi lato lawai i leili ing. Ti ngain liai telao Pita apeas kewa ape i kahiti tesol seilon Konilius taloma. Hina kahikahi Jises ti Jopa tin laha kahitiwa lato.

Pita leili ingi Konilius

²⁴ Ti ngain liai telao, lato tahia hani Sisaria, tetesol Konilius atetengi lato. Tesol akikin ma tesol lohun hoi laha apupuha ien. ²⁵ Ti Pita sohoa, Konilius nahih tengeni i ape lokuha matan. ²⁶ Pita akeni minan ape hone i, “Tule! Nga tuahe seilon masin o.” ²⁷ Pita kakak tutuen kapin ape i ningahi kilan seilon apupuha leili tehu ing.

²⁸ Pita kakane lato ukek, “Amuto tioi hawane ka hahalin wanen ti amite teka Ju hukuma kapi teka seilon ti xux liai. Tuahe Haeu kola haniwen nga ka tap hahalin ti na nga lawai tuahe tel na seilon. ²⁹ Aile ape ti Konilius ilowima nga, tap nga watakai. Konilius, nake lahan o tapea waxi nga?”

³⁰ Konilius kak pahoi ukek, “Ngain hinalo tamusuen ti nga lolotu, nga ningahi hahutuia tel engel puxuaun pate i xeu talepalep. ³¹ Ape i kakane nga, ‘Konilius, Haeu hongoen lotu tetam ma ningahiwen soliai puasam ti o huhuali teka seilon tap soxi. Haeu amuke tenen woum ien. ³² Taloa teka seilon haniwa Jopa ape hakahitama tel seilon axan Saimon Pita. I heheuta tehu ingi Saimon, tel seilon uluti apeseniai uli manihuh. Ingan tutu peixux.’ ³³ Aile ape nga tapea kosea waxiam. Ti soliaiam o tahiam. Amite hatesol apupuha ie ti puli Haeu hongoi lawe waliko i hohone o kaxi haniamite.”

Pita kaxi ahuti meng solian ti Jises leili ingi Konilius

³⁴ Pita hutui kakaian ukek, “Aoape ie nga paxai tioi ka Haeu kum aile nenexi seilon. ³⁵ Haeu amuke teteka seilon ti lawe xux laha lolotui i ma aile saun tenen i pahan. ³⁶ Amuto tioi tenen meng solian ti Jises Haeu haniwen amite tesol seilon ti Israel. Jises, Masiwi ti lawe seilon, i aile hasolia wasolakaha hani Haeu. ³⁷ Amuto tioi waliko ti i sohot kakalini Judia, hutui Galili ti Jon Baptis hone teka seilon lioi xaxaweniai saun lialun lehe i baptaisi laha. ³⁸ Amuto tioi Haeu hani Jises Holi Spirit ma poh. I nahih

hani tesol tesol ailei puasain solian ma haewiai teka seilon spirit lialun kapiti hahalialu nake Haeu kapin.

³⁹ “Amite tesol aposel, amite kaxi ahuti lawe waliko ti amite ningahi i aile leili xuxumite teka Ju hetekie Jerusalem. Ape imuh laha tahi hakea i he kros ape i mat. ⁴⁰ Tuahe muhi ngain toluhu Haeu xahateni aliake i ti matean ape kilan seilon ningahiwen ka i moihin. ⁴¹ Kumahe lawe seilon ningahiwen i, mewenae amite tesol ang akatiwen i muhin ti i moih aliawa. Liai Haeu kilamiwen amite ti kaxi ahutiai meng solian ti Jises. ⁴² Ape i hone amite ti kaxi haxewa haniai teka seilon ka i tetel Haeu kilamiwen hinitiai seilon, teka moihin ma teka maten. ⁴³ Hatesol teka kuluiai kakai Haeu lato tai kaxiwen ka Haeu oxoxi teka seilon ti kawatan ti saun lialun ti pohe Jises, na namilolaha xoxoan tetan.”

Teka kumahe Ju laha uke Holi Spirit

⁴⁴ Ti Pita kakak tutuen, Haeu axi Holi Spirit hani hatesol seilon laha hongohong kakai Pita. ⁴⁵ Tesol Ju kahikahi Jises lato kahitima Pita ti Jopa pate lato ongaini ka Haeu tin i axi Holi Spirit hani teka seilon laha kumahe Ju. ⁴⁶ Lato hong teka seilon ien kakak kakain ti kumahe kakaialaha ti Holi Spirit hanamiloa laha ma lato hong laha sasameni Haeu.

⁴⁷ Ape Pita ukek, “Tesol seilon ie kewen Holi Spirit masin kako teka Ju. Aile ape tap tel pon konginiakako ti baptaisialato ti kan.” ⁴⁸ Ape Pita hone tesol seilon kumahe Ju i ukek, “Amuto kewa baptais hahitake axe Jises.” Ti lato baptais kewa, lato kamei eliel Pita na i tilimuen teik kapi lato.

11

Pita kak haxewa hani teka Ju kahikahi Jises

¹ Tesol aposel ma teka kahikahi Jises liai ti tesol tesol ti Judia, lato hongoen ka teka kumahe Ju tin laha hong soh

kakai Haeu. ² Ape ti Pita nahih tahia haniwa Jerusalem, teka Ju kahikahi Jises lato kahiloloi i. ³ Lato ukek, “O heheuta ingi teka kumahe Ju ma tin o angiang kapi laha.”

⁴ Ape Pita hutui kaxi haxewa hatapo hani lato waliko ti i sohotuen. ⁵ I ukek, “Ngain telao ti nga Jopa, leilon ti nga lolotu, Haeu hanamiloa nga ningahi tenen waliko masin teik lalape maia mosulih he maun hahanima kapik. ⁶ Nga pax haniwa he teik maia, nga ningahi manihuh ma manixux tenen tenen. ⁷ Ape nga hong kinaxe Haeu i ukek, ‘Pita, xahatawa ape telei aniwa.’

⁸ “Tuahe nga ukek, ‘Tel Masiwi, nga kum aile ukek ien. Liai nga kum aniani waliko tenen nauna ti Moses hahalini ma amite teka Ju ukek kumahe haun.’

⁹ “Ape Haeu kakane ulea nga, ‘Waliko ti nga ailewen haun, kum ukekek ka kumahe haun.’ ¹⁰ Nga ningahi tesol waliko ien uke he toluhu. Muhin ien teik maia lauta alia hani patul.

¹¹ “Lokon ien wanen tolu seilon laha taloma ti Sisaria tahia hanima ing tetehu nga heheuta. ¹² Holi Spirit kakane nga ka nga kahitiwa lato kum hahakila namilok. Tepanim tel kahikahi Jises ie tin lato kahiti nga hani Sisaria ape amite hatesol nahih hani leili ingi Konilius. ¹³ Konilius kaxi hani amite ka i ningahi tel engel ti Haeu leili ingan. Tel engel kakane i, ‘Taloa teka seilon haniwa Jopa ape hakahitama tel seilon axan Saimon Pita. ¹⁴ I kaxi ahuti hani o meng solian ti Jises. Na o ma hatesol seilon leili ingam hong soh kakaian, Jises awai amuto ti kawatan ti saun lialun ti amuto.’

¹⁵ “Ape tataen nga hutui kakaiak, Haeu hani teka seilon ien Holi Spirit masin ti i hani kako teka Ju lokon ti Pentekos. ¹⁶ Tataen ien wanen nga nameni kakai tel Masiwi Jises, i ukek, ‘Jon baptaisi seilon ti kan, tuahe Haeu hani amuto Holi Spirit ti kapitiamuto.’ ¹⁷ Pate xewan ka

Haeu haniwen lato teka kumahe Ju Holi Spirit masin ti i haniwen kako teka Ju, ti kako soh ti Jises tel Masiwi. Na masin ien, nga aita lehe nga pon konginiai Haeu?”

¹⁸ Ti lato hong kewak ien ape lato kum kahiloloi Pita. Lato sameni Haeu ukek, “Haeu tin hanamiloa teka kumahe Ju lehe laha towiahu ti saun lialun ape laha uke tonain kapin ti tap tahi tapoan.”

Teka ti Antiok sohot kahikahi Jises

¹⁹ Teteka kahikahi Jises lato ox hani tesol tesol nake laha axi lato kawatan ti lokon laha telei Stiven, lato lua hani tataen Penisia, Saiprus ma Antiok. Lato kakaxi meng solian ti Jises hani mewenae teka Ju. ²⁰ Tuaehe teka ti lato ti Saiprus ma Sairini lua hani Antiok ape tin lato kakaxi meng solian ti Jises hani teka kumahe Ju. ²¹ Pohe Haeu huali lato ape kilan seilon hong soh meng solian ti Jises. Laha towiahu ti saun lialun ape usi Jises Kraiss tel Masiwi.

²² Tesol kahikahi Jises ti Jerusalem hong tunahiwa ape lato talo Banabas hani Antiok. ²³ Ti i tahiawa i paxai solian ti Haeu aile hani teka Antiok ape i amuam hawane. I hone lato ti haxoxoi namilolato ti Jises Kraiss ma hani hatapoi tupualato ti wahenian. ²⁴ Banabas hina namil xoxoan ti Jises. I tel seilon solian nake Holi Spirit kakapiti i. Kilan seilon soh ti Jises ti laha hongoa kakai Banabas.

²⁵ Muhin Banabas lua hani Tarsus ti upiai Sol. ²⁶ Ti i tunahiwa, ati lalu alia hani Antiok. Lawe lalu huhukuma kapi teka kahikahi Jises ma hahanau kilan seilon sale puase Jises leili ahang tehu. Lokon ien ti Antiok, laha axai hutui teka kahikahi Jises, Kahikahi Kraiss.

²⁷ Ti lokon ien teka kuluiwai kakai Haeu ti Jerusalem lato lua hani Antiok. ²⁸ Tel ti lato axan Agabus tule leili tehu apuhain lalap ape hetekie huhual ti Holi Spirit i kak kilami tehu hitolo lalap i sohot hani hatehu pon ie. Ape imuh i sohot hawane, lokon Klodius masiwi tapein ti Rom. ²⁹ Aile

ape teka kahikahi Jises ti Antiok namiloi ka lato tel tel hakau huhual ti lato pon, ti hualiai teka kahikahi Jises ti Judia. ³⁰ Ti lato apeseni kewa waliko ti huhual, lato hani he mini Banabas ma Sol lehe lalu hakau hani teka masiwi ti kahikahi Jises leili Jerusalem.

12

Tel engel ti Haeu oxoxi Pita ti kalabus

¹ Lokon ti Banabas ma Sol lua hani Jerusalem, tel masiwi Herod Agripa xoti teka ti kahikahi Jises lehe i aile hialalu lato. ² I talo teka unauan teleiai tel aposel Jeims, tel ukale Jon. Laha koti kinawen ani ngol weluwelun. ³ Ti i paxaiwa ka teka Ju pate laha amuke waliko ti i ailewen, i xoti ulei Pita. Tesol waliko ien i sohot lokon ti Pasova, ngain ti namenai lokon Haeu waxi aliake teka Ju ti Igip. ⁴ Herod lohi Pita hani kalabus ape i hana teka unauan ti hile petenian. I sei lato hinalo hinalo ukei aua toluhu toluhu. Herod namiloi i hatuhi Pita ti sulusulu he puli lawe seilon muhi Pasova.

⁵ Tuahe ti Pita leili kalabus, teka kahikahi Jises lato lotu kamei eliliel Haeu hualian.

⁶ Ipong tehu imat ti Herod pahan i hatuhi Pita ti sulusulu, Pita mamatih leili kalabus wasole hua petenian. Laha xinoti i ani sen hani lalu hauhua ape hua liai pepeteni aweing. ⁷ Tel engel ti Haeu take hahutuia hani kapi Pita ape xewan haxewa tehu ingi kalabus. Tel engel huei hangoni i ukek, “Xahat koseawa!” Ape sen tua put oxoxa he mini Pita.

⁸ Tel engel hone i ukek, “Xinotiwa tehu puxuaum ape nihiniwa sueum.” Pita aile usi ape tel engel kak ukek, “Hanawa tehu atuhiai puxuaum ape kahitima nga.”

⁹ Pita nahih sohot kahiti i ti ingi kalabus. I kum ukek waliko ti i sosohot salan wanen. I sokok ka Haeu tua hanamiloa i ningahi tesol waliko ien. ¹⁰ Lalu nahih sahiwa

teka peteniai kalabus imat ma teka liai ape lalu nahih tamus hani tewau kahip samen haniwa leili taon. Tewau kahip i tua hea ape lalu nahih ahuta. Lalu nanahiwa he aweisal ape tel engel kaluta hahutuia ti Pita.

¹¹ Pita namilon ape i xeu waliko ti i sohot hani i ape i ukek, “Nga ttoi salan wanen! Tel Masiwi taloma tel engel oxoxiak ti Herod ma ti hatesol waliko teka Ju nanamiloi laha aile hani nga.”

¹² Ti namilon xewawa i nahih hani ingi Mary tel tini Jon Mak. Kilan kahikahi Jises apupuha ien ti lotu hualiai Pita. ¹³ Pita tuitui kahip ti melal ape tel hehin uluha, axan Roda, nahih paxai. ¹⁴ Ti tel hehin hong ttoiwa kinaxe Pita, amuamuaian i tai hei aweing. I kiliwau hahongo teka liai ka Pita tutu melal.

¹⁵ Lato hone tel hehin, “O taxitaxiawen!” Tuahe i kak tatale ka salan wanen. Ape lato ukek, “Sohin tel engel ngahatian.”

¹⁶ Pita tui tatale kahip. Ti lato heiwa lato ong hawane ti lato ningahiwa Pita. ¹⁷ Pita aile kola minan hani lato ka kum wixiwix ape i kaxi hani lato aweisal ti Haeu ahuti i ti kalabus. Ape i ukek, “Kaxi haniwa Jeims tel ukale Jises ma teka kahikahi Jises liai waliko ti i sohot haniwen nga.” Ape i nahih salili lato hani tesol liai.

¹⁸ Ti ape letu, teka peteniai kalabus laha kum niningah Pita. Pate laha mamata ma tataxini. Laha ukek, “Nakon Pita oxoxa ukek ia?” ¹⁹ Herod talo teka unauan upia elieliwa Pita tuahe lato kum tunahi. Ape Herod kamei hakila kamekame hani teka peteniai Pita. Muhin Herod hone teka unauan teleiwa lato. Lokon ien Herod sos salili Judia hani Sisaria ape i to ien.

Matei Herod Agripa

²⁰ Telao Herod lon pate lialun ti teka seilon ti Taia ma Saidon. Tek a seilon ien pahalaha aile hasolia wasolalaha

ma Herod nake laha kema analaha ti xuxi Herod. Ape laha kamei eliel huhual ti Blastus, tel unau Herod pate i papanga kapin. Hetekie huhual tetan Herod waheni na i to kakak kapi laha. ²¹ Tehu ngain Herod kilami ti i to kakak kapi laha, i puxui tehu puxuaun ti masiwi, i to he tehu tonain tuah tetan ape i kaxi ahuti kakaian. Kilan seilon apupuha hongoi kakai Herod. ²² Laha tilol ukek, “I haeu, kumahe tuahe seilon.”

²³ Tel engel ti Haeu aile hatinu hahutuia Herod nake i kum lotui Haeu. Ul tan leili tian ape imuh i mat.

²⁴ Teka kahikahi Jises sawatени tutuen meng solian ti Jises ape kilan seilon laha hong soh kakaialato.

²⁵ Banabas ma Sol hatapoa pupuasalalu ti atoheniai huhual hani teka kahikahi Jises ti Jerusalem ape lalu alia hani Antiok hetekie Jon Mak.

13

Holi Spirit kilami Banabas ma Sol ailei puasain

¹ Leili teka kahikahi Jises ti Antiok, Banabas, Simeon tel laha axai i Polun, Lusius ti Sairini, Sol ma Manaen, tel i lap tuaima Herod Antipas. Tesol seilon ien lato teka kaxi ahutiai meng solian ti Jises ma hanau seilon sale usian. ² Ngain tehu ti teka kahikahi Jises hahalini an ti hualiai lotu ti lato hani Haeu, Holi Spirit hone lato ukek, “Talaheniwa Banabas ma Sol hanima nga nake nga hina puasain tuah ti lalu.” ³ Lato halini tatale an ma lotu tatale. Lato hana minalato patul ti lalu kameiai Haeu ti hakuialalu. Ape lato talo lalu ailei puasain ti Holi Spirit kikilami lalu puasakean.

Puase Banabas ma Sol ti leili Saiprus

⁴ Holi Spirit kapiti Banabas ma Sol hani tehu taon Selusia ape lalu lang hani texux xux Saiprus. ⁵ Ti lalu tahia

haniwa tehu taon Salamis, lalu kaxi ahuti kakai Haeu leili synagog. Jon Mak tin kapi lalu, i huali lalu ailei puasain.

⁶ Lato kolia koti Saiprus hani tehu taon Papos. Ti ien lato tunahi tel seilon axan Bar Jises, akiki Ju. I woinakon kuluiiai kakai Haeu. I hahapuasa pohe spirit lialun ailei puasain. ⁷ I lohi Sergius Paulus, tel masiwi kiliwakei Saiprus, seilon tenen namilon xewan. Sergius Paulus ilowi Banabas ma Sol nake pahan i hong kakai Haeu. ⁸ Tuahe Bar Jises, axan tenen liai Elimas, i nam wataakai Banabas ma Sol ape i xui Sergius Paulus kum hong sohosoh lalu uke i sohot kahikahi Jises.

⁹ Sol, ti aope laha axai i Pol, Holi Spirit hanamiloa i ape i paxai kahiloloi Elimas. ¹⁰ I ukek, “O unau! Satan! O pahoxai hatapo waliko tenen solian, o puluti seilon ma aile hakila saun lialun. Kakai Haeu lawe o kaxi towiahu hani puputa. ¹¹ O ape Haeu axi tenen kawatan. O pulaxamu ape o kum tua pon ningahiai al.” Tataen ien wanen Elimas kum pon paxapax. I soxa upiup aweisalun ape i kamea na tel ati i.

¹² Ti Sergius Paulus ningahiwa waliko ti i sohot hani Elimas, i soh ti Jises ape i ong amuke waliko ti Pol ma Banabas hahanau sale puase Jises tel Masiwi.

Pol leili tehu taon Antiok ti Pisidia

¹³ Pol ma hua mahoan lato lang ti Papos hani Perga, tehu taon ti Pampilia. Ti ien Jon Mak lua salili Pol ma Banabas ape i alia hani Jerusalem. ¹⁴ Ape lalu lua salili Perga hani Antiok, tehu taon ti Pisidia. Telao Sabat lalu nahih hani leili synagog. Lalu to ape lotu kapi teka Ju. ¹⁵ Muhin ti tel seilon kaxi kewa hina nauna ti Moses ma ti teka kuluiiai kakai Haeu, teka masiwi ti synagog kamei Pol ma Banabas ukek, “Hua Ju akikimite, na amulu hina kakain ti hualiamite, kakawa.”

¹⁶ Pol tua, i tulini minan i kola ka ape i kak. I ukek, “Amuto tesol Israel ma tesol kumahe Ju amuto lolotui Haeu, hongoa! ¹⁷ Tel Haeu ti kako teka Israel lolotui, i kilamiwen tetan tesol tamakako ti matahaun. Lokon ti lato toto Igip, Haeu hakila lato ape ti kui pohen, i oxoxi lato ti Igip. ¹⁸ Ti lato nanahiwa he lohong leili ahang 40, Haeu kum lioi lato kalak lato kum hong tamani i. ¹⁹ Haeu huali teka Israel hileiai teka akiki tepanim huoxux xux liai laha toto leili texux xux Keinan. Ape Haeu hani lato tamai hepekeun ti Keinan. ²⁰ I uke 450 ahang ti hil waxiai hepekeun ien.

“Muhin ien i axi lato masiwi ti neinialato hanima taen ti Samuel, tel kuluiwai kakaian. ²¹ Imuh lato kamei Haeu axialato tel masiwi liai. Ape i hani lato Sol, tel nati Kis, kahi nati Benjamin. I masiwi ti lato leili ahang 40. ²² Muhin ti Haeu xaxaweniwa i masiwi ti lato, i kilami David. Haeu kakak sale David ukek, ‘Nga amuke hawane David, tel nati Jesi. I aile hatapo waliko tenen pahak.’ (*1 Sam 13:14*)

²³ “Ti leili teka kahi nati David, Haeu hani teka Israel Jises, tel awaijalato ti kawatan ti saun lialun ti lato, masin ti i kakawen. ²⁴ Imat ti Jises hutui puasan, Jon Baptis kakane hatesol seilon ti Israel ka laha towiahua ti saun lialun ape usiwa Haeu lehe Jon baptaisi laha. ²⁵ Ti lehe Jon hatapo puasan i hone teka seilon, ‘Amuto sokok nga aita? Nga kumahe Krai, tel amuto to atetengi. I sohotuma muhik. Masiwiaian ala i kum pon nga unauan.’

²⁶ “Amuto teka kahi nati Abraham ma teka kumahe Ju amuto lolotui Haeu, tenen meng solian ti Jises awai kako ti kawatan ti saun lialun, Haeu hani kako hatesol. ²⁷ Teka seilon ti Jerusalem ma teka masiwi ti laha, laha kum paxai tioi Jises. Tuahe ti laha hani Jises he mini teka teleian, i hapoponowi hawane kakai teka kuluiwai kakai Haeu ti lawe

kako riridai na Sabat. ²⁸ Kalak laha kum tunah huan ti teleiai Jises, laha kamei Pailat ka teleiwa i.

²⁹ “Ape ti laha aile hatapoa waliko ti kakai Haeu kakawen, laha hamosu tupui Jises ti he teik kros ape hana i hani he amal. ³⁰ Tuahe Haeu xahateni aliake Jises. ³¹ Ape teka seilon lato kakahiti i ti Galili hani Jerusalem, ngain kilan lato ningahi i moihin. Tek a seilon ien kaxi sawateni lawe waliko ti lato ningahiwen hani kako hatesol.

³² “Ape amili kaxi hahani amuto meng solian ie. ³³ Waliko ti Haeu kakanewen tesol tamakako ti matahaun i hapoponowi hani kako tesol kahi natulato ti i hamoiha aliake Jises. Masin ti Haeu kakawen leili pepai Salm, i ukek,

“ ‘O se Natuk. Nga kilamiwen o ailei puasak.’ (Ps 2:7)

³⁴ Haeu hamoiha Jises ti matean lehe i kum mat ulea, masin ti Haeu kakawen leili pepai tel kului ai kakaian i ukek,

“ ‘Nga aile hasolia hani amuto masin ti nga kakanewen tel masiwi David.’ (Isa 55:3)

³⁵ Masin ti David kakak kapi Haeu ti i ukek,

“ ‘O kum hani tel unauam solian koha leili amal.’ (Ps 16:10)

³⁶ David kumahe i kakak alia i nake ti i aile hatapoa puase Haeu lokon ti i masiwi ti teka Israel, i mat ape laha tihini i kapi teka taman ti matahaun ape tupuan i koha. ³⁷ Tuahe Jises, tel Haeu hamoiha ti matean, i tai koha leili amal.

³⁸ “Aile ape pahak amuto xeu waliko ti amili kaxi hahani amuto ka Haeu oxoxi seilon ti kawatan ti lialui woulaha nake ti puase Jises. ³⁹ Wasolakaha seilon ma Haeu i kum sawi na kaha tua hong usi mewenae nauna ti Moses. Se mewenae na namilokaha xoxoan ti Jises, Haeu namiloi ukek kaha seilon sawisawin. ⁴⁰ Lepetawa uke waliko ti Haeu kakawen leili pepai tel kului ai kakaian i sohot hani amuto.

⁴¹ “I ukek, ‘Teteka ti amuto mal sosoxeni nga, hongoa!

Amuto ong mamata ape amuto mat
 nake kawatan nga hani amuto pate lialun wanen.
 Amuto kum soh ti kawatan ien,
 kalak na seilon nexi hahani amuto.’ ” (Hab 1:5)

⁴² Ie tiliai kakai Pol. Ti ape lehe Pol ma Banabas nahih sohot he synagog, tesol seilon ien ilowi lalu alia uleama Sabat tehu toma lehe lalu kaxi ulea waliko ti lalu kakaxi. ⁴³ Muhin ti laha heisawa lotu, kilan teka laha soh kakai Pol, teka Ju ma teka kumahe Ju, laha kahiti Pol ma Banabas. Lalu kakak kapi laha ape hakui laha ti tu xox tatale ti xoxoi namilolaha hani Jises nake ti lalape soliai Haeu i hani laha tel Natun.

Pol ma Banabas nahih hani kapi teka kumahe Ju

⁴⁴ Sabat liai tehu, sikole ka hatesol seilon ti Antiok nahih hani synagog ti hongoi meng solian ti Jises. ⁴⁵ Taen ti teka masiwi ti teka Ju ningahiwa kilai seilon, namilolato i lialu ti Pol ma Banabas ape lato kak halialu kakai Pol.

⁴⁶ Tuahe Pol ma Banabas kak matut, lalu ukek, “Haeu taloma amili kaxiai meng solian ti Jises hanimu amuto teka Ju, tuahe amuto kum hong soh. Ien i kola ka amuto kumahe solian ti i tapai amuto uke tonain kapi Haeu ti tap tahi tapoan. Aile ape aope ie amili kaxi meng solian ti Jises hani teka kumahe Ju. ⁴⁷ Masin ti Haeu kakanewen tel Natun, i ukek,

“ ‘Nga kilami o hanowi xewan
 ti hani lawe seilon ti xux tesol tesol
 lehe o awai laha ti kawatan ti saun lialun ti laha.’ ”
 (Isa 49:6)

⁴⁸ Ti teka kumahe Ju hongoa, pate laha amuam ape laha sameni kakai Haeu. Teteka ti Haeu kilamiwen laha ukei tonain kapin ti tap tahi tapoan, laha hong soh meng solian ti Jises. ⁴⁹ Ape meng ien i sawata kakalini Antiok.

⁵⁰ Tuahe teka masiwi ti teka Ju lato hahika teka masiwi ti Antiok ma tesol hehin kumahe Ju lato lolotui Haeu ma

axalato lalap. Tesol seilon ien xui teka seilon ti Antiok aile halialui Pol ma Banabas ape usi xaxawenialalu ti ien. ⁵¹ Aile ape Pol ma Banabas tapahi hepekeun ti he anele aelalu, i kola ka Haeu kum amuke teka seilon ien. Ape lalu lua hani tehu taon Ikonium.

⁵² Teka kahikahi Jises ti Antiok lato to amuam hawane ma Holi Spirit kapiti tatale lato.

14

Pol ma Banabas leili tehu taon Ikonium

¹ Ti Ikonium Pol ma Banabas nahih hani tehu synagog. Lalu kakak hetekie pohe Haeu, aile ape kilan teka Ju ma teka kumahe Ju laha hong soh meng solian ti Jises. ² Tuahe teteka Ju laha kum hong soh, laha hahika teka kumahe Ju ti watakaiai Pol ma Banabas. ³ Pol ma Banabas to kue ien ape lalu kaxi matuke ka ti lalape soliai Haeu i hani teka seilon Jises. Haeu kola ka kakaialalu salan ti i hani lalu poh ti aile hasohotui kilan kolakol tenen lalap. ⁴ Tuahe teka seilon ti Ikonium laha tikela, teka tepaun ti teka Ju laha kum soh ti Jises ape teka tepaun ti Pol ma Banabas.

⁵ Tesol ti teka Ju ma kumahe Ju hetekie teka masiwi ti lato, lato aile namil ti aile halialui Pol ma Banabas ape hokai telei lalu pot. ⁶ Tuahe ti lalu tioiwa, lalu ox hani Listra ma Derbe, huohu taon leili Likaonia ma tesol toan melal ti taon ien. ⁷ Ti ien lalu kaxi tatale meng solian ti Jises.

Pol ma Banabas leili tehu taon Listra

⁸ Ti Pol ma Banabas Listra lalu tunahi tel seilon aen lialun. I kum nanahih lilian ti i takahan. ⁹ Ngain tehu i to hongohong ti Pol kakaxi meng solian ti Jises. Ti Pol pax sawi haniwa i, i paxai tioi ka tel seilon ien namilon xoxoan ka Jises pon haewian. ¹⁰ Ape Pol tilol hani i ukek, “O tua!” Ti i kakawa, tel seilon tit tua ape i tau nanahih.

¹¹ Ti teka kilai seilon ningahiwa waliko ti Pol aile, laha tilol ausisini ti kakaialaha Likaonian, “Hua haeu lalu sohot hanowi seilon ape mosuen kapi kako.” ¹² Ape laha axai Banabas Seus nake Seus i tel masiwi ti teka haeu laha lolotui ape Pol laha axai Hermes nake laha soh ka i tel ti kaxiai kakain. ¹³ Tehu ing ti lotuiwai Seus xohixohin melal ti taon. Tel masiwi ti hukuminialaha ma Seus i atima bulmakau ti laha hahasahe palawa he kinawen, haniwa he aweing ti Listra nake i ma teka seilon pahalaha aile pali hani lalu.

¹⁴ Tuahe ti Banabas ma Pol paxai tioiwa, lalu lexi puxuaulalu nake lalu watakai hawane ape lalu kiliwau hani leili teka seilon. ¹⁵ Lalu tilol ukek, “Kalahai amuto aile saun tetenen? Amili tuahe seilon masin amuto. Amili ie ti kaxi haniamuto meng solian ti Jises lehe amuto kum lotui haeu tenen kumahe salan ma kum pon hualiai seilon. Amuto lotuiwa Haeu telawe, tetel i tanomi hatesol waliko ti patul, hatesol hepekeun ti itan ie ma itax ma waliko ti heihon. ¹⁶ Ti imat, Haeu hani lioi teka kumahe Ju aile usi waliko ti pahalaha. ¹⁷ Tuahe Haeu kola ka i salan nake ti soliaian i hani amuto akah ma an ti he kinemuto. I axi haponon hawane amuto an ape i aile hamuamua amuto.” ¹⁸ Kalak tesol kakain ien, ailan wanen ti konginiai teka seilon ti ailei pali hani lalu.

¹⁹ Muhin ien tesol ti teka Ju ti Antiok ma Ikonium lato tahiamana ape itini namili teka seilon ti Listra hani tepaun ti lato. Laha hokai Pol pot ape itini leleteni i hani melal ti taon. Laha sokok i matewen. ²⁰ Tuahe tataen ti teka kahikahi Jises nahih apuha kaliniwa Pol, i tu hahutuia ape i kahiti aliake lato hani leili taon. Ti ngain liai tehu Pol ma Banabas lua hani tehu taon Derbe.

Pol ma Banabas alia hani Antiok tehu taon ti Siria

²¹ Ti Derbe, Pol ma Banabas kaxi meng solian ti Jises ape kilan seilon laha sohot kahikahi Jises. Muhin ien

lalu alia hani Listra, Ikonium ma Antiok. ²² Lalu kakane hakui teka kahikahi Jises ape hone lato akeni kongini tatalei namil xoxoan ti Jises. Lalu ukek, “Kako tunahi kilan kawatan imat ti kako to kapi Haeu tel neiniakako lian tehue.” ²³ Ti lawe taon ien Pol ma Banabas kilami teka masiwi ti ngahatai teka kahikahi Jises. Lalu lotu ape lalu halini hetekie an ti hualiai lotu ti lalu. Lalu kamei Haeu ti hualiai teka kahikahi Jises laha hana hatapo namilolaha hani Haeu. ²⁴ Imuh lalu luaini kotywa Pisidia ape lalu tahia hani texux xux Pampilia. ²⁵ Ti ien lalu kaxi meng solian ti Jises leili tehu taon Perga ape imuh lalu lua tamus hani tehu taon Atalia.

²⁶ Ti ien lalu lang alia hani Antiok ti Siria, tetesol ti lalu hutui ailei puasalalu. Lokon ti imat, teka kahikahi Jises ien laha kamei Haeu hualialalu ailei puasain ti ape lalu hatapoen. ²⁷ Lalu apuhini hatapo teka kahikahi Jises ien ape lalu kaxi hatapo hatesol waliko ti Haeu hualiwen lalu ailean. Tin lalu kakane lato ti sale Haeu hei aweisal hani teka kumahe Ju lehe laha soh ti Jises. ²⁸ Ape lalu to kue ien kapi teka kahikahi Jises.

15

Apuhain ti teka kahikahi Jises leili Jerusalem

¹ Tesol seilon ti Judia lato lua hani Antiok ape lato hutui hanau teka kahikahi Jises ukek, “Amuto ailewa teik kikilam ti kotiai uli walikoumuto usiwa nauna ti Moses. Na amuto kum aile ukek ien, Haeu kum awai amuto ti kawatan ti saun lialun ti amuto.”

² Pol ma Banabas kak hapatapat kapi tesol seilon ien. Aile ape teka kahikahi Jises hakau Pol ma Banabas hetekie teka kahikahi Jises liai hani Jerusalem ti paxaiai tesol aposel ma teka masiwi ti teka kahikahi Jises ti ingi lotu ti hasawiai teik waliko ien. ³ Ti lato lua hahaniwa xux ti Penisia ma Samaria kane Jerusalem, lato kaxi hahani

teka kahikahi Jises aweisal ti teka kumahe Ju laha sohot kahikahi Jises. Tenen meng ien aile hamuamua hawane teka kahikahi Jises ien.

⁴ Ti lato tahaiwa Jerusalem, tesol aposel, teka kahikahi Jises liai ma teka masiwi ti lato waxi auni lato. Ape Pol ma Banabas kaxi hatesol waliko Haeu hualiwēn lalu ailean. ⁵ Muhin ien teka kahikahi Jises lato tepaun ti teka Parisi lato tua ape lato ukek, “Tekā kumahe Ju laha usi hatapoa hatesol nauna ti Moses. Laha ailewa teik kikilam ti kolakol ka laha seilon ti Haeu.”

⁶ Ape tesol aposel ma teka masiwi ti kahikahi Jises leili Jerusalem lato apuha ti kak paxaii teik waliko ien. ⁷ Muhi welui kak hapatapat ti lato, Pita tule ape i ukek, “Amuto tesol akikik ahuma ti Jises, amuto tioi ka hina ngain tamusuen Haeu kilami nga, tel ti leilomuto, kaxiai meng solian ti Jises hani teka kumahe Ju lehe laha hong soh ti Jises. ⁸ Haeu tel i tioi namili hatesol seilon, i kola ka i namiloi ukek laha seilon tuah ti i hani laha Holi Spirit masin ti i hani kako. ⁹ Ti i aile teik waliko ien i kola ka laha kumahe liai tenen ti kako. Ape Haeu oxoxi laha ti kawatan ti saun lialun ti laha nake laha hana hatapo namilolaha hani Jises. ¹⁰ Aile ape amuto kum aile hahalenge Haeu! Kum hahani laha kawatan ti usiai hatesol nauna ti Moses nake tamakako ti matahaun ma puki kako kum pon usian. ¹¹ Kako soh ka ti lalape soliai Jises tel Masiwi ti kako, i awai kako ti kawatan ti saun lialun ti kako. Tin masin teka kumahe Ju.”

¹² Ti Pita kak kewa, tap tel wixiwix ape lato hong ulea Pol ma Banabas. Lalu kaxi hatapo hatesol kolakol lalap ti Haeu hualiwēn lalu ailean hani teka kumahe Ju.

¹³ Muhin ti lalu kak kewa, Jeims ukek, “Amuto tesol akikik ahuma ti Jises, hongoa! ¹⁴ Waliko ti Saimon Pita kakaxi, i haxewa haniwēn kako ka Haeu namiloi tahane teka kumahe Ju. I huali laha ape teka ti laha sohot seilon

tetan. ¹⁵ Masin ti Haeu kakawen leili pepai teka kuluiai kakaian. ¹⁶ I ukek,

“Imuh nga aliama haxoxo aliakei tehu nenein ti David.

Laha aile halialuawen tuahe nga aile hasolia aliake.

¹⁷ Nga aile ukek ien lehe teka kumahe Ju

tin laha sohot seilon tetak,
teka pahalaha nga Haeu Masiwi ti laha,
teteka nga kilamiwen tetak.

¹⁸ Nga Haeu, tel nga aile hatapo tesol waliko ien,

nga kakaxi waliko ti teka seilon tioiwen

lilian ti kuwen wanen.’ ”

(Amos 9:11-12)

¹⁹ Ape Jeims kak tatale ukek, “Aile ape nga namiloi ukek kako kum aile hahakawata teka kumahe Ju, teteka laha towiahu ti lialui woulaha ape usi Haeu. ²⁰ Tuahe kako tai non hani laha teik kakain ka laha kum aniani an tenen teka seilon ailewen pali hani teka haeu kumahe salan. Laha kum ailele saun lialun ti wawan hehin, laha kum ununumi kaka ape laha kum aniani xixioi manihuh tenen hina kaka leilon. ²¹ Laha aile usiwa tesol waliko ien nake lawe Sabat leili synagog ti lawe taon laha to kakaxi nauna ti Moses lilian ti kuwen. Ape na laha kum usi, laha aile halialu namili teka Ju kahikahi Jises.”

Kakain ti hani teka kahikahi Jises laha kumahe Ju

²² Tesol aposel, teka masiwi ti kahikahi Jises ti Jerusalem hetekie teka kahikahi Jises liai lato namiloi na hakau hina seilon hani Antiok akati Pol ma Banabas. Lato kilami Judas Basabas ma Sailas, huhua seilon ti teka kahikahi Jises sasameni. ²³ Lato hakau tuaiwa lalu teik kakain i ukek,

“Amuam ti amite tesol aposel ma teka masiwi ti teka kahikahi Jises ti Jerusalem, tesol akikimuto ahuma ti Jises haniwa amuto teka kumahe Ju leili Antiok, Siria ma Sailisia.

²⁴ “Amite hongoen ka hina seilon ti leilomite lua haniwen kapimuto ape laha aile hahataxina ma hanamiloa hakila amuto. Tesol seilon ien kumahe amite taloa. ²⁵ Aile ape amite hatesol kilami hina seilon lehe amite hakau hani kapimuto akatiwa Banabas ma Pol, huhua lohumite. ²⁶ Lalu hani hahatapo lalu ti ailei puase Jises kalak na hina kawatan ma matemate. ²⁷ Amite hakaua Judas ma Sailas lehe tin lalu kaxi hani amuto waliko ti leili teteik kakain. ²⁸ Holi Spirit hanamiloa amite ka amite kum axi papalahi kawatan hani amuto tuahe amuto aile usiwa tesol kakain ie. ²⁹ Amuto kum aniani an tenen teka seilon ailewen pali hani teka haeu kumahe salan. Kum ailele saun lialun ti wawan hehin. Kum ununumi kaka ma kum aniani xixioi manihuh tenen hina kaka leilon. Pamu ewian na amuto kum aile tesol waliko ien. Amuam ti amite haniwa amuto.”

³⁰ Ape lato lua hani Antiok. Lato apuhini teka kahikahi Jises ape hani laha teik kakain ien. ³¹ Ti laha hongoa, laha amuam hawane nake i hakui xoxoi namilolaha ti Jises.

³² Judas ma Sailas, huhua ti kaxi ahutiai meng solian ti Jises, tin lalu kak hakui xoxoi namilolaha ti Jises. ³³ Tesol seilon lato luama Jerusalem lato to teik kokol ien ape teka kahikahi Jises ti Antiok talo aliake lato hani Jerusalem. Lato ukek, “Amuam ti Haeu kapimuto.” ³⁴ Tuahe Sailas nanamiloi na i tilimuen. ³⁵ Pol ma Banabas tin lalu hamalum Antiok ape hetekie teka kahikahi Jises liai lato hanau kakai Haeu ma kaxi ahuti meng solian ti Jises hani teka seilon.

Pol ma Banabas selaia

³⁶ Hina ngain tamusua ape Pol hone Banabas, “Kalu alia hani kapi teka kahikahi Jises ti lawe taon ti kalu kakaxi meng solian tetan lehe kalu paxai na namilolaha

ti Jises xoxoan tutuen.”³⁷ Banabas pahan i waxi Jon Mak kahitlalalu.³⁸ Tuahe Pol namiloi ukek ka kumahe pate ewi nake Jon Mak ox salili lalu ti lato Pampilia ape i tai puas akati lalu ti hatapoi puasalato.³⁹ Pol ma Banabas lalu kak hapatapat ape lalu selaia. Banabas waxi Jon Mak ape lalu lang hani Saiprus.⁴⁰ Pol kilami kahitian Sailas. Imat ti lalu lua salili Antiok, teka kahikahi Jises kamei Haeu ti ngahatialalu.⁴¹ Ti lalu lua hahaniwa Siria ma Sailisia, lalu kak hahakui xoxoi namili teka kahikahi Jises.

16

Timoti kahiti Pol ma Sailas

¹ Pol ma Sailas lua hani tehu taon Derbe ape imuh hani tehu taon Listra. Ti ien tel kahikahi Jises axan Timoti. Tel tinan i tin tel kahikahi Jises, i akiki teka Ju. Tuahe tel taman i akiki teka Grik.² Teka kahikahi Jises ti Listra ma Ikonium kak sasameni Timoti.³ Pol pahan i waxi Timoti kahitlalalu. Aile ape Pol aile hani i kikilam ti teka Ju ti kolakol ka i tel seilon ti Haeu. I aile ukek ien nake teka Ju laha toto ien laha tioi ka tel tame Timoti i akiki Grik. Na i kum aile ukek ien, teka Ju kum hong lato.

⁴ Ti Pol, Sailas ma Timoti luluawa leili taon tehu tehu, lato kaxi hani teka kahikahi Jises laha kumahe Ju waliko ti tesol aposel ma teka masiwi ti kahikahi Jises ti Jerusalem hohone laha puas usian.⁵ Aile ape teka kahikahi Jises namilolato i xox ahe tetan ape lawe ngain kilan seilon laha soh papalahiwa teka kahikahin.

Ti Troas Haeu hanamiloa Pol kane Masedonia

⁶ Pol, Sailas ma Timoti lato lua non wasole Prigia ma Galasia nake Holi Spirit lon kum al lato kaxi kakai Haeu hani teka seilon ti Asia.⁷ Ti lato meiwa texux xux Misia, lato tohongi lali na lato lua hani texux xux Bitinia tuahe Holi Spirit ti Jises kum sowini hani lato.⁸ Ape lato lua sahiwa texux xux Misia tamus hani tehu taon Troas.

⁹ Ti ipong, Haeu hanamiloa Pol ningahi tel seilon ti Masedonia tutu. I kamei elieli Pol ukek, “Lua hanima Masedonia! Hualima amite!” ¹⁰ Muhin ien Pol, Sailas, Timoti ma nga Luk, tel nga tai tenen meng ie, amite apeas talowi ti kane Masedonia nake amite namiloi tioi ka Haeu pahan amite kaxiwa meng solian ti Jises hani teka seilon ien.

Lidia ti Pilipai sohot kahikahi Jises

¹¹ Amite lang salili Troas sawi hani texux xux kokol axan Samotres. Ape ngain liai tehu amite lang hani tehu taon Neapolis. ¹² Ti ien amite non aweisal hani Pilipai, tehu taon lalap tuah ti Masedonia. Tehu taon ien hahitake teka masiwi ti Rom. Amite to hina ngain ien.

¹³ Tela Sabat, amite nahih ahuta ti taon hetekie teka Ju hani tesol lawe laha lolotu pape tehu kan. Ti amite tunahiwa tesol ti na amite to, amite kakak kapi tesol hehin lato apupuha ien. ¹⁴ Tel ti tesol lato hongohong amite axan Lidia. I ti tehu taon Tiatira. I tel ti hangainiai maia tenen kakai ati polun kahun pate lalap. Lidia tel ti i lolotui Haeu ape Haeu haxewa namilon lehe i hong tioi ma soh meng solian ti Jises Pol kakaxi. ¹⁵ Muhin ti amite baptaisiwa i ma hatesol seilon leili ingan, i ilowi amite i ukek, “Na amuto ukek nga tel kahikahi Jises, amuto nahih to hanima leili ingak.” Ape salan amite to kapin.

Pol ma Sailas leili kalabus

¹⁶ Ngain tehu ti amite nahih hahaniwa tesol ti tone lotu, tel hehin uluha unau i teka seilon apatuini amite he aweisal. Spirit lialun kakapiti i ape i pon kaxiai waliko ti na i sohot imuh. I hasohotu kilan moni hani teka masiwi tetan ti kaxi haniai teka seilon liai waliko ti i sohot hani laha imuh. ¹⁷ Tel hehin kakahiti amite Pol to titilol, “Tesol seilon ie lato unau Haeu tel Masiwi tapein. Lato kakaxi sale awai i seilon ti kawatan ti saun lialun ti laha.”

¹⁸ Kilan ngain i aile saun tin tetenen ape Pol lon manomano. I tohea paxai tel hehin ape i kakane tel spirit lialun leilon i ukek, “Ti poh Jises haniwen nga, nga hone o ahutawa ti tel hehin ie.” Tataen ien wanen tel spirit lialun ahuta salili i.

¹⁹ Ti tesol masiwi tetan tioiwa ka aweisal ti hatanoi moniulato keitawen, lato pahi Pol ma Sailas ape lato itini lalu hani teka masiwi ti Rom ti tehu taon ien, tetesol tone apuhai seilon. ²⁰ Ape lato hone teka masiwi ukek, “Huhua seilon ie lalu Ju. Lalu aile hahataxina teka seilon ti taon ti kako. ²¹ Lalu hahanau teka seilon saun tenen pate i hilei saun ti kako. A amite teka Rom, lialun na amite puas usi tenen saun ien.”

²² Teka kilai seilon laha apupuha ien laha huali teka sulualalu. Aile ape teka masiwi ien hone teka unaulato lexi xaxaweniai puxui Pol ma Sailas ma hetialalu. ²³ Laha heti halialu kewa lalu, laha towi lalu hani leili ingi kalabus. Ape laha hone tel peteniai kalabus peteni aluinialalu. ²⁴ Tel peteniai kalabus towi lohi lalu hani tesol tone kalabus patalal wanen ape i xioti kongini aelalu wasole pata tenen kawatan.

²⁵ Sai luhui ipong, Pol ma Sailas lotu ma pak hahani Haeu. Teka kalabus liai hongohong lalu. ²⁶ Xux i nua hahutuia ape i nuei tehu ingi kalabus. Ti lokon ien wanen hatesol kahip tua hea ape sen tua oxoxa ti teka kalabus. ²⁷ Ti tel peteniai kalabus haiwa i ningahi hatesol kahip hean ape i sokok hatesol seilon ti kalabus kiliwau ahutawen. Kakanua i ahuti tea ngolun ti hile ape lehe i tapuhi aliake i. ²⁸ Tuahe Pol tilol eliel ukek, “Kum tetelei o! Amite hatesol tutuen ie!”

²⁹ Tel peteniai kalabus tilol hone tel liai ukek, “Kauma lul.” Ape i kiliwau soh hani leili kalabus. I mamata xexex ape i lokuha mate Pol ma Sailas. ³⁰ I hakahita ahuti lalu

ape i kamea, “Nga aile la lehe i pon awaiak ti kawatan ti saun lialun tetak?”

³¹ Lalu pahoi i ukek, “Namilom kewa xoxoan ti tel Masiwi Jises ape i awai o ti kawatan ti saun lialun. Tin masin hatesol seilon leili ingam, aweisal tenenawe.”

³² Ape lalu kaxi meng solian ti Jises hani i ma hatesol seilon ti leili ingan. ³³ Kalak ape ipong kuewen, tel peteniai kalabus nuhi mange tinulalu ape lalu baptais i ma hatesol seilon ti leili ingan. ³⁴ Muhin ien i ilowi Pol ma Sailas hani leili ingan ape i axi analalu. I ma hatesol seilon leili ingan lato amuam hawane nake aope namilolato xoxoan ti Haeu.

³⁵ Letu ti ngain liai telao teka masiwi ti tehu taon ien lato talo tesol masiwi hahitakalato hetekie teik kakain i ukek, “Oxoxiwa lalu.”

³⁶ Tel peteniai kalabus hone Pol, “Tek a masiwi hakauma kakain ti oxoxiamulu ti kalabus. Ape ewi na amulu nahih. Nahih hawanenewa!”

³⁷ Tuahe Pol pahoi tesol unau i teka masiwi ukek, “Laha tai hatuhi amili ti sulusulu kalak amili seilon ti hahitake ngahat ti Rom. Laha kum tunahi tenen na waliko lialun amili ailewen. Laha heti amili he puli lawe seilon ape towi lohi amili hani leili kalabus. Ao pe pahalaha oxoxi muneni amili. Kumahe masin ien! Puki laha nahih oxoxima amili ape hakahita ahutiwa.”

³⁸ Muhin tesol seilon ien kaxi hani teka masiwi ti tehu taon ien kakai Pol. Ti lato hongoa ka Pol ma Sailas seilon ti hahitake ngahat ti Rom, lato mamata. ³⁹ Ape lato nahih hani kapi Pol ma Sailas lato ukek, “Amite tahane hawane ti amite aile saun tenen lialun hani amulu.” Muhin lato ati ahuti lalu ti kalabus ape lato kamei lalu na lalu nahih salili tehu taon. ⁴⁰ Tuahe Pol ma Sailas nahih hanimu ingi Lidia. Ti ien lalu kak hakui teka kahikahi Jises lehe namilolato xox tatala ti usian. Ape lalu salili tehu taon Pilipai.

17

Ti Pol ma Sailas Tesalonika

¹ Pol ma Sailas lua akilaua huohu taon Ampipolis ma Apolonia ape tahia hani tehu taon Tesalonika. Tehu synagog ti teka Ju ien. ² Pol nahih hani tehu synagog hanowi ti lawe i to ailele. Sabat toluhu i to kakak kapi teka Ju kakain ti he pepai Haeu. ³ I kaxi haxewa kakai Haeu ape i nexi hani lato ka hoi liai ti kuewen Haeu namiloiwen ka Krais kau kawatan ma moloan ma i xahat alia ti matean. Pol ukek, “Jises, tetel nga kaakane amuto, i se Krais, Haeu taloma ti awaiakako ti kawatan ti saun lialun ti kako.” ⁴ Teka ti tesol Ju lato soh kakai Pol ape lato sohot kahikahi Jises. Ape kilan teka Grik laha lolotui Haeu ma teka hehin axalaha lalap tin laha sohot kahikahi Jises.

⁵ Tuaehe kilan teka Ju laha hin namil lialun nake kilan seilon laha sohot kahikahi Jises. Laha apuhini teka seilon lialun ape hahika kilan seilon ti leili taon. Laha hamanana tewau kahip ti tehu ingi tel seilon axan Jason ape laha soh upia Pol ma Sailas lehe laha ati lalu hani kapi teka kilai seilon. ⁶ Tuaehe ti laha tai tunahi lalu, laha itini Jason ma teka kahikahi Jises liai hani kapi teka masiwi ti tehu taon ien. Laha tilol ukek, “Huhua seilon Pol ma Sailas aile saun tenen hahataxina seilon ti tesol tesol. Lalu ape ie ailele saun tin tetenen!” ⁷ A Jason waxi auni lalu hani leili ingan. Lato hatesol seilon ti xaputiai kakai Sisa tel masiwi tapein ti Rom. Tin lato ukek ka tel seilon axan Jises i masiwi tapein ti kako.”

⁸ Ti teka masiwi ma teka kilai seilon hongoa, laha leng lialu hawane. ⁹ Teka masiwi akeni kongini moni lalap ti Jason ma tesol liai lehe lato kum aile ulei saun tenen i hahataxina teka seilon. Ape teka masiwi hanahi lioi lato.

Ti Pol ma Sailas Berea

¹⁰ Ipong tehu ien, teka kahikahi Jises talo Pol ma Sailas hani tehu taon Berea. Timoti tin i lua hani ien tuahe imuh. Ti lalu tahiawa, lalu nahih hani tehu synagog ti teka Ju.

¹¹ Teka seilon ti Berea lawe laha hong mataini kakai seilon, laha xoini teka ti Tesalonika. Laha hong amuke hawane meng solian ti Jises tuahe lawe ngain laha nihehi paxai pepai Haeu ti paxaiai waliko ti Pol kakak na masin salan.

¹² Aile ape kilan teka Ju, teka hehin Grik axalaha lalap ma teka Grik wawan, laha soh ti Jises.

¹³ Ti teka Ju ti Tesalonika hongoa ka Pol kakaxi kakai Haeu hani teka Berea, teka ti lato lua haniwa Berea ape hahika kilan seilon aile halialui Pol. ¹⁴ Aile ape teka kahikahi Jises talo Pol ma teka liai laha lua akakati i hani Aten tehu taon leili texux xux Akaia. A Sailas ma Timoti hamalum Berea. ¹⁵ Ti lato tahiawa Aten, tesol akatia Pol alia hani Berea hetekie kakaian. Pahan Sailas ma Timoti kosea haniwa kapin.

Pol leili tehu taon Aten

¹⁶ Lokon ti Pol to atetengi Sailas ma Timoti Aten, tian kawat hawane ti i ningahiwa kilan haeu tenen kumahe salan laha tanomi ape lotui. ¹⁷ Aile ape leili synagog i to kakaxi meng solian ti Jises hani teka Ju ma teka Grik laha lolotui Haeu. Lawe ngain i nahih hani tesol tone apuhai teka seilon ape tin i kaxi meng solian ti Jises hani teka na laha ien.

¹⁸ Tesol seilon Epikurian ma Stoik laha teteka hanau sale totone seilon, tin laha kak hapatapat kapi Pol. Teka ti laha ukek, “Tel seilon ie tua kak lalolal.”

Teka liai ukek, “Tanoman i kakak haeu tenen kako kum tioi.” Laha kak ukek ien nake Pol kakaxi sale puase Jises ma xahataian ti matean.

¹⁹ Laha ilowi Pol hani kapi teka masiwi ti nahikei Aten ape teka masiwi ukek, “Pahamite amite tioi waliko haun ti o hahanau teka seilon. ²⁰ Hatesol waliko ti o kakak amite

tai hongohong. Pahamite tioiai salangawan.” ²¹ Pahalato lato tioi nake hatesol seilon ti Aten ma teka seilon ti xux liai laha toto ien, lawe pahalaha tua to kakak ma hongohong waliko haun teka seilon kakaxi.

²² Pol tule ape i ukek, “Amuto teka seilon ti Aten, nga tioi hawane amuto seilon ti lotu. ²³ Ti nga tau nanahih leili taon ti amuto, nga ningahi kilan wanen waliko ti amuto lolotui. Tin nga tunahi tesol tone hanai pali hina kakain taian ien i ukek, ‘Hani haeu tetenen ti kaha kum tioi.’ Aope nga kaxi hani amuto tel Haeu amuto tua lolotui tuahe amuto kum tioi i.

²⁴ “Haeu tetel i tanomi hatehu pon itan ie ma hatesol waliko ti heihon. I tel Masiwi ti hatesol waliko ti patul ma itan ie. Kumahe totonan leili ing ti seilon atai lotuiian.

²⁵ Ape teka seilon kumahe laha puas tetan nake i pahan huhual. I tetel i hani seilon hanawain ma lawe waliko liai.

²⁶ Imat Haeu tanomi seilon tel ape tel ien i hanatua seilon tenen tenen ti hatehu pon itan ie. Puki Haeu namiloiwen tetesol ti na laha to ma lokon ti laha takah ma mat.

²⁷ “Haeu tanomi seilon lehe laha haeliel hawane ti tioi aluinian. A Haeu kumahe xauxaun kapi kaha tel tel.

²⁸ Ti pohe Haeu kaha puki masin ti i namiloiwen. I axi hanawaiakaha ma hakui kaha ailei puasain. Tel ti amuto teka taiiai kakain i kakak sale tesol waliko ien. I ukek, ‘Kako hatesol nonoma ti Haeu.’ ²⁹ Na masin ien, kaha kum namiloi ukekek ka Haeu masin waliko ti tel seilon tanomi ani pata ma na pot.

³⁰ “Ti imat Haeu kum axi kawatan hani teka seilon ti lialui woulaha nake laha kum tioi Haeu. Tuahe aope ie, i hone eliel hatesol seilon ka kaha towiahua ti lialui woukaha ape hong usiwa kakaian. ³¹ Haeu kilamiwen ngain telao ti tel Natun hiniti hatesol seilon ape hinitian tetan sawisawin. Haeu kola ka tesol waliko ien salan ti i xahateni aliake tel Natun ti matean.”

³² Ti laha hongoa ka Pol kakaxi sale xahateniai seilon maten, teka ti laha soxeni i tuahe teka liai lato ukek, “Pahamite amite hong ulea tenen meng o kakaxi.” ³³ Ape Pol nahih salili tehu apuhain ien. ³⁴ Tek a ti laha hong soh kakai Pol ape i hanau aheke lato. Leilolato Daionisius tel ti teka masiwi ti Aten, tel hehin axan Damaris ma hina seilon liai.

18

Pol leili tehu taon Korin

¹ Muhin ien Pol salili Aten ape i lua hani tehu taon Korin, i tin leili texux xux Akaia. ² Ti ien i apatuini tel Ju axan Akila i takah texux xux Pontus. Pala aope i luama ti texux xux Itali hetekie tel axoan Prisila nake Klodius, tel masiwi tapein ti Rom, i talo xaxaweni teka Ju ti Rom. ³ Ape Pol heuta ma puas kapi lalu. Lato hatolu hapuasa uli manihuh tanomia i houha ape lato hangaini ti waxenialato.

⁴ Lawe Sabat Pol nahih hani leili synagog. I tohongi itinia i namili teka Ju ma teka Grik lehe laha soh ti Jises. ⁵ Ti Sailas ma Timoti tahiana ti Masedonia, Pol pupuasan ape mewenae kaxi ahutia i meng solian ti Jises. I kaxi haxewa hani teka Ju ka Jises se Krai tel Haeu taloma. ⁶ Ti lato kak pahoi ma kak halialua i, Pol tapahi xaxaweni hepekeun ti tehu puxuaun. Ien i kola ka Haeu kum amuke lato. I ukek, “Kumahe nakek na Haeu axi amuto kawatan ti amuto kum hong soh kakaiak. Tataen ti aope ie nga nahih hani kapi teka seilon kumahe Ju ti kaxi ahutia i meng solian ti Jises hani laha.”

⁷ Ape i sos hani tehu ingi tel seilon axan Titius Justus. I kumahe Ju tuahe i lolotui Haeu kapi teka Ju. Ingan kapi tehu synagog. ⁸ Krispus, tel ti teka masiwi ti tehu synagog, i sohot kahikahi Jises hetekie hatesol seilon ti lohe ingan.

Kilan seilon ti Korin tin laha hong soh meng solian ti Jises ape laha uke baptais.

⁹ Ipong tehu Haeu kakane Pol ukek, “Kum maamata! Kaxi tatalewa kakaiak ma kum aile lilioi. ¹⁰ Nga lawe kapim, tap tel pon aile halialuam nake ti leili tehu taon ie kilan seilon tetak.” ¹¹ Aile ape Pol to ien ahang tehu tewaok. I hahanau teka seilon kakai Haeu.

¹² Lokon ti Galio tel neinia i texux xux Akaia, teka Ju aile namil teikawe ape lato akeni kongini Pol. Lato ati i hani Galio lehe i tu ti sulusulu. ¹³ Lato ukek, “Tel seilon ie i lungei teka seilon ti lotuiai Haeu ti aweisal tenen i xaputi nauna ti teka masiwi ti Rom.”

¹⁴ Pol lehe i kak tuahe Galio tua kakanewa teka Ju i ukek, “Na hina waliko pate lialun i ailewen, se liai pupuusak ti hongoamuto teka Ju. ¹⁵ Tuahe ie se kakain ti he wawatak, kakain ti ax tenen tenen ma nauna ti amuto teka Ju. Puki alia amuto kak hasawiwa. Nga kumahe hongoi meng ti waliko tenen ien.” ¹⁶ Ape i talo xaxaweni lato hatesol ti tone hongoi meng. ¹⁷ Ti lialui lolato kakanua lato akeni pohi Sostenes tel masiwi ti synagog ape xai i mate Galio tuahe Galio kum nam waxi.

Pol alia hani tehu taon Antiok leili Siria

¹⁸ Pol to kapi teka kahikahi Jises ti Korin ape imuh i hetekie Akila ma Prisila lang salili laha hani texux xux Siria. Imat ti lato lang salili tehu taon Kenkeria, Pol uluhi ukun i kola ka i hatapoen puasain leili Korin ti i tuoha hahani Haeu. ¹⁹ Ti lato hasungawa Epesus, Pol nahih salili Prisila ma Akila. I nahih hani tehu synagog ape i kakak kapi teka Ju sale puase Jises. ²⁰ Tek a seilon kamei i na i to ahemu kapi lato tuahe i ukek kumahe. ²¹ Tuahe i hone lato, “Na Haeu pahan, nga alia hanima kapimuto imuh.” Ape i lang salili Epesus. ²² I hasunga hani tehu taon Sisaria.

Ti ien i lua hani Jerusalem paxaii teka kahikahi Jises. Ape imuh i lua hani tehu taon Antiok.

²³ I to teik kukunun ien ape i lua hani huoxux xux Galasia ma Prigia. I kak hakui teka kahikahi Jises lehe laha puas usi tatale kakai Haeu.

Apolos leili Epesus ma Akaia

²⁴ Lokon ien, tel Ju axan Apolos i luama tehu taon Aleksandria leili Iqip hani tehu taon Epesus. I seilon tenen solian ti kakain ma pate i tioi kakai Haeu. ²⁵ Laha hanauen i sale aweisal ti Jises. I amuam hawane ti kaxiai sale puase Jises ma kakaian pate salan. Tuaehe i tioi mewenae baptais ti Jon ailele. ²⁶ Lawe i kaxi matuke leili synagog. Ti Prisila ma Akila hongoa kakaian, lalu waxi i hani tonalalu ape hanau aheke i sale aweisali Jises.

²⁷ Imuh Apolos namilo i na i lua hani texux xux Akaia. Tekahikahi Jises ti Epesus lato kak haxoxo i ape lato tai teik kakain hani teka kahikahi Jises ti Akaia kameialato ti waxi aunian. Ti Apolos tahia haniwa Akaia, huhual lalap i hani teka seilon laha soh ti Jises nake ti lalape soliai Haeu. ²⁸ Ti i kak he hapatapat kapi teka Ju, kakaian xoini kakaialaha. I uke kakain ti he pepai Haeu ti nexi hanialaha ka Jises se tel Krai Haeu taloma.

19

Ti Pol Epesus

¹ Ti Apolos leili tehu taon Korin, Pol lua nonoa Galasia ma Prigia ape i tahia hani tehu taon Epesus. Ti ien i tunahi teka seilon laha soh ti Jises. ² Ape i kamei laha, “Ti amuto sohoa ti Jises, nakon amuto ukewen Holi Spirit ti kapitiamuto?”

Laha pahoi ukek, “Tin liai amite tai hong na hina Holi Spirit.”

³ Pol kamei laha, “Lehe baptais tenen lahan amuto ukeke?”

Laha pahoi ukek, “Baptais ti Jon.”

⁴ Pol ukek, “Jon baptaisi teka laha towiahu ti saun lialun ape laha usi Haeu. I hone teka seilon ti Israel ka laha sohoa ti Jises, tetel i tahياما muhin.”

⁵ Ti laha hongoa ien, laha uke baptais ti hahitake axe Jises Kraiss. ⁶ Pol hana minan patul ti laha ti lotu hualialaha ape Haeu hani laha Holi Spirit. Tataen ien laha lotui Haeu ti kakain ti laha tai hanau ma tin laha kului kakai Haeu. ⁷ Mongohualaha sai huopanim hua.

⁸ Ti leili pangapang toluhu, Pol lawe i nahih hani synagog. I kak matuke ahutiai meng solian ti Jises ape i tohongi itiniai namili teka Ju ti sale nenein ti Haeu. ⁹ Tuahe teka ti lato hong watakai hetekie namil ti kakapax. Ape lato kak halialu sale aweisali Kraiss. Aile ape Pol nahih salili lato. I hakahita teka kahikahi Jises hani tehu ingi Tiranus, ing ti hanau teka seilon. Ti ien, lawe ngain i kakak kapi teka kahikahi Jises ti sale nenein ti Haeu. ¹⁰ Ti leili ahang huohu i kaxi ahuti meng solian ti Jises hani teka Ju ma teka kumahe Ju laha toto leili texux xux Asia. Ape kilan ti laha hong soh kakaian.

Tesol nati Skeva

¹¹ Haeu hani Pol poh ti ailei waliko tenen lalap wanen.

¹² Aile ape kalak maia ti Pol hapuasawen laha waxi ape hani teka tinun ma teka ti spirit lialun kapiti hahalialu. Ape teka tinun laha ewi ma spirit lialun ox salili teka seilon lato kapiti hahalialu.

¹³ Tesol ti teka Ju, ti lato lua hani tesol tesol, lato hapuasa axe Jises tel Masiwi ti xaxaweniai spirit lialun ti seilon. Lato hone teka spirit lialun ukek, “Ti pohe Jises, tetel Pol kakaxi, amuto ahutawa!” ¹⁴ Tepanim hua

hatotalin, nati Skeva tel masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon, lato ailele tenen saun ien.

¹⁵ Telao tel spirit lialun kak pahoi lato ukek, “Nga tioi Jises ma Pol, a amuto aita?” ¹⁶ Tel seilon spirit lialun kapiti hahalialu, i leng hilei hatotalin ape itini lexi puxuaulato. Lato kiliwau salili i, tinulato mangein.

¹⁷ Hatesol teka Ju ma teka kumahe Ju laha toto Epesus, laha mamata hawane ti laha hongoa waliko ti i sosohot ape laha sameni hawane axe Jises tel Masiwi. ¹⁸ Kilan ti teka laha soh ti Jises, lato kaxi ahuti saun lialun ti lato ti taxingi seilon. ¹⁹ Teka lato hapuasa pohe Satan ti ailei waliko tenen lalap, lato kau apuhini pepa ti hanauualato ailei tesol waliko ien. Kalak kahi tesol pepa ien pate lalap, lato lui ti puli lawe seilon nake ape lato soh ti Jises. ²⁰ Aile ape ti kui pohe Haeu, meng solian ti Jises sawat hani kilan seilon.

Teka seilon kak hilehil leili Epesus

²¹ Muhin ien Holi Spirit hanamiloa Pol alia hani Jerusalem nonoa xux ti Masedonia ma Akaia. Pol hone teka kahikahi Jises ukek, “Muhin ti na nga heisawa Jerusalem, nga kane Rom.” ²² Ape i talo hua hualian Timoti ma Erastus hani Masedonia nake i to ahemu teik leili texux xux Asia.

²³ Ti lokon ien hina kawatan lalap sosohot leili Epesus nake hina seilon laha kak halialu aweisali Krai. ²⁴ Tenen kawatan ien Demetrius hutui. I tel seilon ti tanomi ukenei teka ing nameniai tel haeu hehin axan Artemis teka Grik lolotui. I ma tesol puase kapin lato uke silva ti tanomi ukenei tetesol ing ape lato hasohotu hakila moni ti lato hangaini. ²⁵ I tiloi teka puas akatan ma teka laha ailele puasain hanowi ti lato ape i ukek, “Amuto tioi ka moniukako tenen puasain ie hasohotu. ²⁶ Ape puki amuto papaxai ma hongohong waliko ti Pol ailele leili Epesus ma tin leili lawe toan ti Asia. I kak hahataxina kilan seilon

ka waliko ti kako tanomi ani min kumahe haeu tenen salan. ²⁷ Na Pol aile tatale tenen puasain ien, teka seilon kak halialu tenen puasakako ape laha ukek ka Artemis ma tehu ing ti lotuian ape kumahe tuah. Ape Artemis, tetel ti kilan seilon ti Asia ma tehu pon itan ie to lolotui, axan i taxix.”

²⁸ Ti teka seilon hongoa teik kakain ien, laha leng hawane ape tilol ausisini, “Kumahe! Artemis tel ti kako Epesus lolotui, axan lalap wanen!” ²⁹ Laha hahika teka seilon liai. Ape kilan seilon laha kiliwau itini lungei Gaius ma Aristakus, huhua lua akatia Pol, hani tesol tone apuhain. ³⁰ Pol pate pahan i kakane teka seilon tuahe teka kahikahi Jises kongini, uke laha aile halialu i. ³¹ Teka masiwi lawe Pol ti texux xux Asia, lato hakouta kakain kamei eliliel i ka i kum kokola kawan hani leili tesol tone apuhain.

³² Lokon ien leili tesol tone apuhain, kilan seilon laha tataxini. Teka ausisini tenen, teka ausisini tenen nake kilan ti laha kum tioi salangawe apuhain. ³³ Ape teka Ju hone lungei Aleksanda i tel ti lato na i kakane laha ien. Aleksanda tulini minan lehe i kak haxewa hani teka seilon waliko ti i sosohot. ³⁴ Tuahe ti laha paxai tioiwa ka i tel Ju, laha hatesol ausisini ukek, “Artemis ti kako Epesus i pate tuah wanen!” Sai aua huohu laha tua to ausisini ukek ien.

³⁵ Imuh tel ti teka masiwi ti Epesus hamonga laha, i ukek, “Tekak akikik! Hatesol seilon tioi ka kako teka Epesus aunini tehu ing ti lotuiai Artemis ma tehu pot hina hosaun ti i putalih he maun. ³⁶ Hatesol seilon tioi ka waliko ie salan wanen. Aile ape amuto hamalumua ma kum aile saxohuxoh waliko. ³⁷ Amuto hakahitama huhua seilon ie kalak lalu tai xuina waliko ti leili ing ti lotuiai Artemis ma tai kak halialu i. ³⁸ Na Demetrius ma teka puas akatan hina kakain ti sulualalu, kaha hina teka masiwi ti xux ma teka hongoi meng. Lato haniwa lalu he mini teka masiwi ti hasawian. ³⁹ Na hina kakain liai ti sulusulu, tin haniwa

he mini teka masiwi ti hasawian. ⁴⁰ Nga namiloi ukek ka teka masiwi ti Rom sului kako ti saun tenen ti amuto ailele nake tap tutuhan.” ⁴¹ Muhin ien i hatapo tehu apuhain.

20

Pol lua hani Masedonia ma Akaia

¹ Hina ngain tamusua, Pol apuhini teka kahikahi Jises hani kapin. I kak haxoxo tapeini lato ape i lua hani texux xux Masedonia. ² Ti ien i kak hahaxoxo teka kahikahi Jises ti toan tewau tewau. Ape muhin i tahia hani Akaia. ³ Ti ien i to pangapang toluhu. I apepeas na i lang hani texux xux Siria tuahe i upia tunahi ka teka Ju namiloi hahialalu i. Aile ape i noseni i non hani Masedonia tamus hani Siria.

⁴ Hina seilon kukuoxi Pol. Lato se Sopater nati Pirus ti Berea, Aristakus ma Sekundus ti Tesalonika, Gaius ti Derbe, Tikikus ma Tropimus ti texux xux Asia ma Timoti. ⁵ Tesol seilon ien langawen imat hani Troas ape lato atetengi amite, nga Luk ma Pol mela. ⁶ Muhi tehu Pasova, amite lang salili Pilipai leili Masedonia. Ngain tepanim imuh amite takana hani Troas ape amite to puasain tehu ien.

Pol hamoiha Utikus

⁷ Tehu ngain ti nameniai xahatai Jises, amite tesol kahikahin hukuma ti aniai bret. Muhin ien Pol kakak kapi teka seilon sale puase Jises atengi taen luhui ipong nake ngain liai telao pahan i salili lato. ⁸ Kilan kamaiamite leili ing patul ti amite apupuha. ⁹ Leilon ti Pol kakak tutuen, tel seilon uluha axan Utikus i toto he pax ti palaen, pulan lihi eliel ti momoi kamaiamite. Ti i matih luhua i putalih patul ti tehu ing toluke hani itan. Ti laha lautiwa Utikus, i se maten. ¹⁰ Tuahe ti Pol mos haniwa itan, i tuole akeni aumi Utikus ape i ukek, “Kum tatahane, i moih aliawen!” ¹¹ Pol soh alia hani leili ing teke patul ape lato hatesol ang hukuma. I kak kue hawane kapi lato atengi ti ape i nitini.

Muhin ien i nahih salili lato. ¹² Teka ngahatia i Utikus lato hakahita i hani tonan. Pate lato amuam hawane nake i moih alia.

Pol kakane teka masiwi ti teka kahikahi Jises ti Epesus

¹³ Pol nahih non aweisal hani tehu taon Asos. A amite lang ani waian atengi i hani ien. ¹⁴ Ti ape i tahia hanima kapimite, amite hatesol lang hani tehu taon Mitilini. ¹⁵ Ti ngain liai telao amite lang sahi texux xux kokol axan Kios. Telao ngain imuh amite lang sahi texux xux kokol axan Samos ape ti ngain liai telao ulea amite takana hani tehu taon Miletus. ¹⁶ Pol namiloiwen ka amite kum takana Epesus lehe i kum hatalia amite nake i haxehax ti tahia hani Jerusalem ti telao ngain ti Pentekos.

¹⁷ Tuahe taen amite tahيامa Miletus, Pol hakau kakain hani Epesus kameiai teka masiwi ti teka kahikahi Jises na i tengeni lato Miletus. ¹⁸ Ti lato tahia, Pol hone lato, “Amuto tioi sale totonak ma wouk ti nga kapimuto, hutuima telao ngain nga tahيامa texux xux Asia. ¹⁹ Nga teheni nga ti ailei puase Haeu hetekie tatahan tetak hani seilon liai kalak teka masiwi ti teka Ju aile axi nga kawatan tenen tenen. ²⁰ Amuto tioi nga tai puluhini teik na kakain tenen i pon hualiamuto. Nga hahanau amuto sale puase Jises leili kilan seilon ma ti ingi tel tel. ²¹ Nga hahanau teka Ju ma teka kumahe Ju tenenawe ti nga kakane laha ka laha towiahua ti lialui woulaha ape usiwa Haeu ma sohoa ti Jises tel Masiwi.

²² “Ti ao pe ie, Holi Spirit hanamiloa eliel hawane nga kane Jerusalem. Nga kum tioi waliko tenen na i sohot hani nga ien. ²³ Tuahe Holi Spirit hahongo nga leili lawe taon ti nga tahia ka kalabus ma kawatan tenen tenen atetengi nga. ²⁴ Nga soh ka totonak tuah mewenae na nga aile hatapo puasain tenen Jises haniwen nga. I pahan nga kaxi sawateniwa sale lalape soliaian ma wawahen ti

Haeu ti i hani kaha Jises, tel awaiakaha ti kawatan ti lialui woukaha.

²⁵ “Nga tioi ka tap tel ti amuto, teteka ti nga kaakane sale nenein ti Haeu, po ningahi ulea nga. ²⁶ Ti aope ie nga kakane hawane amuto, na tel seilon i uke kawatan ti Haeu nake ti lialui woun, kum titieni nga. ²⁷ Nga tai pupuluhini lawe waliko ti Haeu pahan amuto tioiwa ma ailewa.

²⁸ “Ngahati aliakewa amuto ma teka seilon Holi Spirit hanawen hahitake aunian ma nenein ti amuto. Lato sohot seilon ti Haeu nake tin Jises mat kahuiai lialui woulato. Ngahati hanowiwa ti tel seilon ngahati sipsip. ²⁹ Nga tioi hawane ka muhin ti na nga saliliwa amuto, teka woinakon hanau kakai Haeu laha tahia hanima kapimuto masin sinen tenen tumun kalimen. Laha haeliel halialui teka seilon ti Haeu lehe lato kum usi kakain salan tetan. ³⁰ Puki alia teka ti amuto laha hulo towiahu kakai Haeu itiniai teka seilon tetan usiai kakaialaha. ³¹ Aile ape lepeteniwa teka seilon ien. Nameniwa waliko ti lawe nga to hahanau amuto leili ahang toluhu ma telui lok ti amuto.

³² “Aope nga hana amuto hahitake ngahat ma nenein ti Haeu. Nameniwa ka ti lalape soliai Haeu ma wawahen tetan, i hani kako meng solian ti Jises. Ape teka ti amuto laha hani hatapo tupualaha ailei puase Haeu, kakaian i pon hakuialaha ape kahulaha solian i hani laha ti leili tonan.

³³ “Tiliai kakaiak, nga liai kumahe pahak moni ma na maia ti amuto. ³⁴ Amuto tioi ka nga hatano moni ti puki minak ma tin nga huhuali teka seilon kapik. ³⁵ Ti lawe waliko nga aile, nga kola hani amuto ka mewenae na kaha puas eliel kaha pon hualiai teka tap kuilaha. Nameniwa kakai Jises ti i ukek, ‘Pamu amuam lalap na amuto hani, i xoini ti na amuto uke.’”

³⁶ Ti i kak hatapoa, i lokuha ape i lotu kapi lato. ³⁷ Lato akeni aumi Pol ape lato hatesol tang nake ape i salili lato.

³⁸ Pate lato tahane nake i ukek ka lato kum ningahi ulea i. Ape lato nahih tapeini amite hani he tea waian.

21

Pol kane Jerusalem

¹ Ti amite lang saliliwa lato hani texux xux Kos, lomite i tel. Ti ngain liai telao amite tahia haniwa texux xux kokol axan Rodes ape lang ulea hani tehu taon Patara.

² Ti ien amite ku soha he tea waian liai kane texux xux Penisia leili Siria. ³ Ti amite langalang amite ningahi texux xux Saiprus ape amite lang non sai haiup hani tehu taon Taia ti Siria. Amite takana ien nake laha tiheli hina angah.

⁴ Ti ien amite paxai ngah teka kahikahi Jises ape amite to kapi lato puasain tehu. Holi Spirit kak hatakei hani lato waliko ti na i sohot hani Pol ape lato hahongo i ka i kum lua hahani Jerusalem. ⁵ Tapeini ngain ti puasain tehu ien, amite nahih alia hani he tea waian. Hatesol kahikahi Jises hetekie tesol axoalato hehin ma natulato nahih tapeini amite. Ti ien, amite hatesol lokuha ape amite lotu. ⁶ Lotu kewa amite kak tapeini lato ape amite nahih ku hani heiwai tea waian. Ape lato nahih alia hani tonalato.

⁷ Amite lang tatale hani tehu taon Petolemais. Ti amite hasungawa, tin hina teka kahikahi Jises ien ape amite to lawai lato ti ngain tehu. ⁸ Ngain liai telao amite ku salili lato ape amite takana hani tehu taon Sisaria. Ti ien amite to kapi Pilip, tel ti ahutiai meng solian ti Jises. I tin tel ti tepanim huhua seilon ti ailei puasain ti sei ai waliko ti huhual, ti laha kilami leili Jerusalem. ⁹ Natun hehin hinalo lato tai sal, lato teka ti kuluiai kakai Haeu.

¹⁰ Muhi hina ngain ti amite toto ien, tel seilon axan Agabus i tahيامa ti Judia. I tin tel kuluiai kakai Haeu.

¹¹ Ti i nahima paxai amite, i waxi teik tahe Pol ape i xinoti

aliake puki minan ma aen ape i ukek, “Holi Spirit i ukek, ‘Tin masin tel seilon tahan teteik tah, teka masiwi ti teka Ju ti Jerusalem xinoti ape laha hangaini hani teka seilon ti Rom.’ ” ¹² Ti amite hongoa, amite ma teka kahikahi Jises ti tesol ien, amite hatesol kamei eliel Pol ka i kum lua hahani Jerusalem.

¹³ Tuahe Pol ukek, “Kalahai amuto tangixi nga ma tohongi sohaii namilok? Nga hean wanen kumahe mewena na nga kalabus leili Jerusalem tuahe hetekie na nga mat ti ailei puase Jises tel Masiwi.” ¹⁴ Amite kum pon towiahui namili Pol ape amite ukek, “Tiliwen Haeu aile haseleni pupuasan.”

¹⁵ Muhin ien amite apeseni soxiamite ti kane Jerusalem. ¹⁶ Tek a ti kahikahi Jises leili Sisaria lato hakahita amite to kapi Menason ti tehu luaiamite ien hani Jerusalem. Menason i tel akiki seilon ti texux xux Saiprus ma i tel kahikahi Jises lilian ti imat wanen.

Pol kakak kapi teka kahikahi Jises leili Jerusalem

¹⁷ Ti amite tahia haniwa Jerusalem, teka kahikahi Jises pate lato amuke ma waxi auni amite. ¹⁸ Ngain liai telao amite ma Pol nahih paxai Jeims ape hatesol masiwi ti teka kahikahi Jises ti Jerusalem tin lato tahiam a. ¹⁹ Pol tengeni lato hatesol ape i kaxi nexi hatapo waliko ti Haeu hualiwen i ailean hani teka kumahe Ju.

²⁰ Ti i kak kewa lato hatesol kak sameni Haeu. Tuahe lato ukek, “Tel akikimite ahuma ti Jises, kilan kilan wanen teka Ju laha sohot kahikahi Jises. O tioi ka laha hani hahatapo namilolaha usiai nauna ti Moses. ²¹ Tuahe laha hongoen ka o to hahanau hatesol Ju, laha toto xuxi teka kumahe Ju, ka laha lioiwa nauna ti Moses. Laha ukek ka o hone laha kum ailele teik kikilam ti kotiai uli walikoi natulaha wawan masin kolakol ka laha seilon ti Haeu. Tin laha ukek ka o hone laha kum ususi saun liai ti kako teka Ju. ²² Liai laha tioi ka o tahiawen. Kako namilo i upia tewau

aweisal lehe laha paxai tioi ka o usiusi nauna ti kako teka Ju.

²³ “Amite tenen namil. Hinalo seilon ie lato kak tuoha haniwen Haeu. ²⁴ Nahih kahitiwa lato hani tehu Ingi Haeu ape hukumawa kapi lato ti ailei saun ti hauniamuto ti puli Haeu. Ape kahuiwa ti uluhiai patulato masin kolakol ka lato aile hapoponowi hawanewen tutuoh ti lato hani Haeu. Na o aile ukek ien, hatesol seilon paxai tioi ka kumahe salan waliko ti laha hongoen pake o usiusi nauna ti Moses. ²⁵ Tuae ti hani teka kahikahi Jises laha kumahe Ju, amite kaxi haniwen laha namilomite leili teik kakain. Amite taiwen ka laha kum aniani an tenen teka seilon ailewen pali hani teka haeu kumahe salan. Laha kum ailele saun lialun ti wawan hehin, kum ununumi kaka ma kum aniani xixioi manihuh tenen hina kaka leilon.”

²⁶ Ape Pol aile usi teik namilolato. Ngain liai telao i hukuma hani kapi tesol hinalo seilon ti aile haunialato usiwa saun ti teka Ju. Muhin ien Pol nahih hani tehu Ingi Haeu ape i hahongo teka hukuminiai Haeu ma seilon ka muhi ngain tepanim huohu lato kau huok manixux hani Haeu ti kolakol ka tutuoh ti lato hani Haeu ape tapein.

Laha xoti Pol

²⁷ Ti ngain tepanim huohu sikole i tapo, teka Ju akiki texux xux Asia lato ningahi Pol leili Ingi Haeu. Lato hahika teka kilai seilon ape laha akeni pohi Pol.

²⁸ Ape laha tilol, “Seilon ti Israel! Hualima amite xotian! Tel seilon ie i tel ti lawe i nahih tapai tesol tesol hahanau seilon watakaiai seilon ti Israel ma nauna ti Moses hetekie tehu Ingi Haeu ie. Ape tin i hakahita teka seilon kumahe Ju hani Ingi Haeu ape aile haloloa.” ²⁹ Laha kak ukek ien nake laha ningahi Pol kapi Tropimus, tel kumahe Ju ti Epesus, leili Jerusalem ape laha sokok ka Pol hakahitawen i hani Ingi Haeu.

³⁰ Hatesol seilon leili Jerusalem leng hawane ape laha kiliwama tesol tesol. Laha itini ahuti Pol ti Ingi Haeu ape kakanua laha keiti kahip. ³¹ Teka kilai seilon ien laha tohongi teleiai Pol tuahe kakain tahia tamus hani Klodius tel masiwi ti hile ti Rom ka hilehile i sosohot leili Jerusalem. ³² Kiliwan wanen i waxi teka seilon ti hile ma teka masiwi hahitakan ape lato kiliwau kosea hani kapi teka laha apupuha. Ti teka kilai seilon ningahiwa lato, laha monga xaiai Pol.

³³ Ape tel masiwi Klodius xoti Pol. I hone teka unauan ka lato kewa huaik sen xinoti konginian. Ape i kamei teka kilai seilon, “Aita tel seilon ie? I ailewen waliko la?” ³⁴ Teka ti laha tiloma tenen, teka liai tiloma liai tenen. I kum pon tunahiai kakain salan nake pate laha wiliwilia ma laha hahataxina aliake laha. Aile ape i hone teka unauan atiai Pol hani tehu ing tone teka seilon ti hile. ³⁵ Lato tai nahih xau ape teka seilon leng eliel ahe. Aile ape ti awaiiai Pol, teka seilon ti hile laut i kau i. ³⁶ Teka seilon to nahih ususi Pol ape tilol ausisini, “Teleiwa i! Teleiwa i!”

³⁷ Ti teka seilon ti hile lehe hasoho Pol hani leili ing, Pol kamei tel masiwi Klodius i ukek, “Ewi na nga kaakamu kapim?”

Ti tel masiwi hongoa, i ong tilol ukek, “O se o kakak kakai Grik! ³⁸ Nga sokok o tel seilon ti Iqip, tetel i neini teka seilon hil pahoiiai teka Rom ape i hakahita 4,000 seilon tuaun hani lohong tesol ti laha toto.”

³⁹ Pol kak pahoi, “Kumahe! Nga tel Ju ti Tarsus leili Sailisia, tehu taon lalap tuah. Ewi na nga kakane teka seilon ie?” ⁴⁰ Ti tel masiwi sowini haniwa Pol, i tu patul lehe laha ningahi i. I tulini minan lehe i kak. Ti teka kilai seilon kak mongawa, Pol hutui kakaian ti kakai Arameik, puki kakaialaha.

22

Pol kakane teka kilai seilon

¹ Pol ukek, “Amuto teka akikik, teka masiwi ma teka lokok, hongoa kakain ti ape nga kaxi nexi hani amuto waliko ti i sohotuen.” ² Ti laha hongoa i kaakane laha ti puki kakaiialaha, laha hamalum hawane ape Pol hutui kakaian.

³ “Nga tel Ju ti Tarsus leili Sailisia tuahe nga lap ie leili Jerusalem. Gamaliel tel i hanau hatapo nga sale nauna ti teka tamakako ti imat ape nga hani hatapoen kuik ailei puase Haeu masin ti amuto. ⁴ Imat nga aile halialu teka seilon laha usiusi aweisali Krai ape teka, laha telei. Nga xoti wawan ma hehin. Nga xioti laha ani sen ape hana hani kalabus. ⁵ Tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon ma hatesol masiwi liai pon kaxi haniamuto ka kakaiak salan. Nga kema pas ti lato haniai teka masiwi ti tesol synagog leili Damaskas, i kaxi ka nga pon xotiai teka kahikahi Jises ape hakahita kalabusialaha hani Jerusalem.

⁶ “Ti nga lua xohi hahaniwa Damaskas, ti lape ngain teik xewan ahuma he maun i xeu hahutuia kakalini nga. ⁷ Nga put hani itan ape nga hong tenen kinax kakane nga ukek, ‘Sol, Sol, alahan o to aile hahalialu nga?’

⁸ “Ape nga kamea, ‘Tel masiwi, o aita?’

“Ape i pahoi ukek, ‘Nga Jises ti Nasaret, tetel o to aile hahalialu.’ ⁹ Tesol seilon kapik lato ningahi teik xewan, tuahe lato kum hong kinaxe tel seilon i kakak.

¹⁰ “Nga kamei i, ‘Tel Masiwi, kaie nga aile la?’

“Ape tel Masiwi hone nga, ‘Xahatawa, nahih tamus haniwa Damaskas lehe ape o hong waliko tenen na o aile.’

¹¹ “Teka seilon kapik akeni minak ape hakahita nga hani Damaskas nake teik lalape xewan hapulaxa pulak. ¹² Ti leili tehu taon ien, tel seilon axan Ananias. I tel seilon ti usi hawanei nauna ti Moses ma hatesol teka Ju leili

Damaskas laha sameni i. ¹³ I nahih tu hanima kapik ape i ukek, ‘Sol, tel akikik Ju, nga kakane o, paxapax aliawa!’ Tataen ien wanen, nga paxapax alia ape nga ningahi i.

¹⁴ “Ape Ananias kakane nga ukek, ‘Haeu tel Masiwi ti kako ma ti teka tamakako ti matahaun i kilamiwen o lehe o tioi waliko ti i pahan ma lehe o ningahi Jises tel unauan sawisawin ape hong hawane kakaian. ¹⁵ Ape o kaxi sale puase Jises hani lawe seilon, waliko ti o ningahiwen ma hongoen. ¹⁶ Kum talitalia. Haxoxoa namilom haniwa Jises ape nga baptaisi o hahitake axan lehe Haeu oxoxi o ti kawatan ti lialui woum.’

¹⁷ “Ti nga nahih alia haniwa Jerusalem ape nga lolotu leili Ingi Haeu, Holi Spirit hanamiloa nga ningahiai Jises. ¹⁸ Jises hone nga, ‘Salili koseniwa Jerusalem nake teka seilon ie laha kum hong soh na o kaxi nga hani laha.’

¹⁹ “Nga kak pahoi ukek, ‘Tel Masiwi, kemuk nga kalabusi ma xai teka kahikahim leili synagog. ²⁰ Ape ti laha hokai telei Stiven tel unauam ani pot, nga tutu ien. Puki nga paxai waheni. Nga tetel peteniai atuhiai puxui teka seilon laha hohokai i. Tuaehe ape seilon paxai tioi ka nga towiahuen.’

²¹ “Tuaehe Jises tel Masiwi hone nga, ‘O saliliwa Jerusalem nake nga talo haxau o hani kapi teka kumahe Ju lehe laha hong meng solian tetak.’ ”

²² Teka seilon laha hong atengi tataen Pol tili kakaian ka Jises talo i hani teka kumahe Ju. Ape laha ausini ukek, “Hatapo xaxaweniwa axan! Teleiwa i! Tapai ala telei kueiniwen i!” ²³ Ti laha leng ausisini, laha totowi atuhiai puxuaulaha ma towi sasapoxi hepekeun hani patul kolai lialui lolaha ti Pol.

Pol kaxi ka i tel ti hahitake ngahat ti Rom

²⁴ Klodius tel masiwi ti hile ti Rom hakahita Pol hani leili tehu ing tone teka seilon ti hile ape i hone teka unauan

ka lato hetywa i lehe i kaxi waliko tetenen teka Ju ausini wawatakai. ²⁵ Ti lato xinoti kewa Pol ape apeas ti hetian, Pol kakane tel masiwi hahitake Klodius tutu ien, “Nakon ewi ti hetiai tel seilon hahitake ngahat ti Rom na masin i tai tu ti sulusulu?”

²⁶ Ti i hong kewak ien, i nahih hani kapi Klodius ape i ukek, “Tel seilon ien i hahitake ngahat ti Rom! Ape o aile ukek ia?”

²⁷ Kakanua Klodius nahih hani kapi Pol ape kamei i, “Kaxi hanima nga, o tel ti hahitake ngahat ti Rom?”

Pol pahoi ukek, “Salan.”

²⁸ Klodius ukek, “Nga kahui halapa hawane moni lehe nga sohot tel ti hahitake ngahat ti Rom.”

Pol ukek, “Nga tel ti hahitake ngahat ti Rom nake tel tamak i tin hahitake ngahat ti Rom!”

²⁹ Tataen ien wanen teka seilon ti hile lehe laha hetu Pol, laha sia alia tetan. Ti Klodius tioiwa ka Pol tel ti hahitake ngahat ti Rom, i mamata hawane nake i honewen teka unauan xinoti hetiai Pol.

Pol tu mate teka masiwi ti teka Ju

³⁰ Tel masiwi Klodius pahan i tioi huan ti teka Ju sului Pol. Aile ape ngain liai tehu i oxoxi sen ti he mini Pol ape i hone teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka Ju masiwi liai ka lato apuhawa. Ape i waxi hatuhi Pol hani matalato.

23

¹ Pol pax sawi hani hatesol masiwi ien ape i ukek, “Teku Ju akikik. Nga ilameni tioi ka pupuasak ti Haeu sawisawin wanen.”

² Ti i hongoa ien, Ananias tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon, hone teka seilon tutu xohixohin kapi Pol ka tapahiwa i. ³ Ape Pol hone i ukek, “Haeu tin i tapahi o, tel seilon lehom huoka! O toto ie ape o susului

nga hahitake nauna ti Moses tuahe puki o xaxaputi nauna tetan ti o hone laha tapahiak.”

⁴ Tesol seilon tutu xohixohin kapi Pol laha hong teik kakaian ape laha hone i, “Kalahai o kak halialu tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon?”

⁵ Pol kak pahoi ukek, “Tesol akikik, nga tai tioi ka i tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon. Na nga tioila, nga tai kak halialu i nake teik kakai Haeu ukek, ‘Kum kak hahialu tel masiwi ti neiniamuto.’” *(Exod 22:28)*

⁶ Ti Pol paxai tloiwa ka leili teka masiwi ien hina teka Sadusi ma teka Parisi i tilol hani lato, “Tek a akikik, nga tel Parisi masin teka tamak ti matahaun. Nga tu ti sulusulu nake nga soh ka seilon maten laha moih alia.”

⁷ Ti i kak kewak ien, teka Parisi ma Sadusi hutui kak he hapatapap. ⁸ Namilolato ape i selaia nake teka Sadusi ukek ka teka seilon matewen laha kum moih alia, a tin tap teka engel ma tap teka spirit, tuahe teka Parisi soh ti hatolunen waliko ien. ⁹ Lato tit tule ape leng ausisini hawane. Tek a ti hanau nauna ti Moses lato Parisi, lato kak eliel, “Amite tai upia tunahi tenen saun lialun na i ailewen. Soh in uke na spirit ma na engel kaakane i.” ¹⁰ Tel masiwi Klodius paxai ka ape laha leng eliel hahawane. I mamata uke laha aile hamange Pol. Kakanua i hone teka unauan ka lato nahih haniwa leilolaha, waxi lungeiwa Pol ape hakahita haniwa tehu ingi teka seilon ti hile.

¹¹ Ipong tehu ien Jises tel Masiwi take hani kapi Pol ape i ukek, “Kum maamata! Masin ti o kaxi sasawateni nga leili Jerusalem, tin kaxi ahutiwa meng solian tetak leili Rom.”

Namil ti teleiai Pol

¹² Ti ngain liai telao, tesol ti teka Ju apuha ape aile teik namil ti aile halialui Pol. Lato kak kuinake hani Haeu ka lato kum ang ma un hani tataen na lato telei kewa Pol.

¹³ Mongohe teteka seilon akulai 40. ¹⁴ Ape lato nahih hani

kapi teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka masiwi liai ape lato ukek, “Amite tuoha ka amite kum ang ma un hani tataen na amite telei kewa Pol. ¹⁵ Amite ailewen teik namil. Amuto ma teka masiwi liai kameiwa tel masiwi Klodius waxi aliakema Pol. Kak hanowiwa ka pahamuto kamei aheke Pol waliko ti amuto susului i. Ape amite telei i imat ti i tahياما.”

¹⁶ Ti tel wawan uluha nati tel tuai Pol hongoa teik namil ien, i nahih hani ingi teka seilon ti hile ape i kaxi hani Pol.

¹⁷ Pol tiloi tel ti teka masiwi hahitake Klodius ape hone i, “Hakahitawa tel seilon uluha ie hani tel masiwi Klodius. I hina waliko tuah ti na i kaxi.”

¹⁸ Ape i aile usi. I kakane Klodius, “Tel seilon kalabus axan Pol hone nga hakahita hanima o tel seilon uluha ie nake pahan i kakak kapim.”

¹⁹ Klodius ati i hani tesol mewenae lalu ape kamei i, “Waliko la paham o kakane nga?”

²⁰ Tel seilon uluha ukek, “Tesol ti teka Ju ailewen teik namil ka letu lato kamei o waxiai Pol hani kapi teka masiwi ti lato. Lato kak hanowi ka pahalato kamei ahekean waliko ti lato susului i. ²¹ Tuahe kum ailele nake kilai seilon akulai 40 lato muna pepeteni i ti teleian. Lato tuohawen ka lato kum ang ma un hani tataen na lato telei i. Aope ie lato atetengi na o sowini hani lato waxiai Pol.”

²² Klodius hone i, “Kum kakaxi hani tel na seilon ka o kaxi haniwen nga.” Ape i talo aliake tel seilon uluha.

Klodius hakau Pol hani Sisaria

²³ Ape tel masiwi Klodius tiloi hua unauan, masiwi ti hile ape i ukek, “Waxiwa 70 seilon ti hile laha kiliwakei hos, 200 seilon ti hile laha hokahoka ti samen ma 200 liai. Amuto apeasawa ti lua hani tehu taon Sisaria ti 9 kilok ipong tetehu. ²⁴ Waxi apeseni haniwa Pol hina hos lehe amuto atoheni hahamahuli i hani kapi Feliks, tel masiwi ti Sisaria.” ²⁵ Muhin ien i tai teik pas hani Feliks. I ukek,

²⁶ “Kakaiak nga Klodius Lisias, hani o Feliks, tel masiwi tuah. Letu solian!

²⁷ “Tesol ti teka Ju pahi kongini tel seilon ie ape lehe lato telei. Ti nga tioiwa ka i tel seilon hahitake ngahat ti Rom, nga hetekie tesol seilon tetak amite awai i.

²⁸ Pahak nga tioi hui sultan, aile ape nga hakahita i haniwen teka masiwi ti teka Ju. ²⁹ Nga tunahi ka tesol Ju sului Pol ti xaputiai nauna ti lato teka Ju. Sulusulu ti lato i kum pon xotian ma teleian. ³⁰ Nga hongoen ka teka seilon aile teik namil ti teleiai Pol. Aile ape nga hakau koseni i hani o. Ape nga hone lato ka pamu ewi na o hongoi sulusulu ti lato.”

³¹ Teka seilon ti hile aile usi kakai Klodius Lisias, tel masiwi ti lato. Ipong tetehu ien, lato waxi Pol ape hakahita i hani tataen tehu taon Antipatris. ³² Ti ngain liai telao tesol ti teka seilon ti hile laha alia hani Jerusalem ape teka liai ti kiliwakei hos laha hakahita tamusuke Pol hani tehu taon Sisaria. ³³ Ti laha tahia haniwa Sisaria, laha hani tel masiwi Feliks teik pasi Klodius ape hana Pol he minan.

³⁴ Muhin ti i ridaiwa teik pas, i kamei Pol, “O ti lahe xux?” Pol pahoi ukek, “Ti Sailisia.”

³⁵ Feliks ukek, “Nga hong mengom na teka suluam tahيامa.” Ape i hone teka unauan peteniai Pol leili tehu ing lalap atataiai tel masiwi Herod.

24

Teka Ju sului Pol hani Feliks

¹ Muhi ngain tepanim, Ananias tel masiwi tapein ti hukuminiai Haeu ma seilon, tahia hani Sisaria hetekie teka Ju masiwi liai ma Tertelus, tel pupuasan tukei awe teka suluiai Pol. Lato tahia ti suluiai Pol hani tel masiwi Feliks. ² Ti tel masiwi hasohoa Pol hani tesol tone apuhain, Tertelus hutui kakaian hani Feliks. I ukek,

“O tel masiwi tuah, o huali hatona hasoliawen amite teka Ju ape tap hilehile. Ti soliai namilom, o aile sohi hakila waliko ti hasoliai xuxumite. ³ Amite paxai tesol waliko ien ape amite hatesol sameni o. Amite kak kemulik hawane hani o. ⁴ Nga kum kongini kueini o. Nga kamei eliel o, ti soliaiam nati hongoa teik kukunui kakaiaamite.

⁵ “Amite paxai tioi tel seilon ie i weli aile halialui wasole seilon. Lawe i hahika teka Ju tesol tesol ti hil pahoiwai teka masiwi ti Rom. I nanahike temat seilon laha axai Nasarin, teka kahikahi Jises ti Nasaret. ⁶ Tin lehe i halialu tehu Ingi Haeu tuahe amite akeni kongini i. ⁷ Tel masiwi Klodius Lisias waxi lungei Pol ti amite ape taloma teka suluwan hani o. ⁸ Kewa puki o kameian lehe o tioi waliko ti amite susului i.” ⁹ Tesol Ju sa huali kakai Tertelus ape lato ukek ka kakaian pate salan.

Pol ahuti kakaian hani Feliks

¹⁰ Ape tel masiwi Feliks kola Pol ka i kakawa. Ape Pol kak ukek, “O tel masiwi tuah, nga tioi ka ahang kilan o toto tel nam paxaiamite teka Ju. Aile ape tiak i amuam ti nga kak xengei kakaialato matam. ¹¹ Na o kamei teka seilon, o tunahi koseni ka i tai akulai ngain huopanim huohu ti nga lolotu leili Ingi Haeu ti Jerusalem. ¹² Laha tioi ka nga tai kak he lungelung kapi tel na seilon ti leili Ingi Haeu. Tin laha tioi ka nga tai hahika teka Ju leili synagog ma tesol tesol ti Jerusalem. ¹³ Ape teka seilon ie lato tap aweisal ti kolaian ka sulusulu ti lato salan.

¹⁴ “A waliko tetenen salan ie. Nga usiusi aweisali Krai tenen lolaha kum al. Nga lolotui tel Haeu ti teka matahaun ti amite lolotui ape nga soh hawane hatesol nauna ti Moses ma lawe waliko ti teka kuluwai kakai Haeu taiwen. ¹⁵ Tin masin teka seilon ie, nga monomon ka Haeu hamoiha aliake teka seilon matewen, teka seilon solian

ma teka lialun. ¹⁶ Aile ape lawe nga puas eliel hawane lehe tiak mewenae ewi ti Haeu ma teka seilon.

¹⁷ “Hina ahang tamusuen nga alia hani Jerusalem. Nga atoheni moni hualiai teka akikik Ju ma nga lelei manihuh hani Haeu. ¹⁸ Teka suluak ningahi nga ailele saun ti hauniak ti puli Haeu leili Ingan. Tap seilon wiliwilia nake ti huak lokon ien. ¹⁹ Tuahe tesol ti teka Ju ti Asia lato ien, lato ala matam ie na lato hina kakain ti suluak. ²⁰ I pon o kamei tesol seilon ie waliko ti lato titieni nga lokon ti nga tutu ti sulusulu mate teka masiwi ti teka Ju. ²¹ Lato pon suluak mewenae ti teik kakain nga ukek ka nga tu ti sulusulu nake nga soh ka seilon maten laha moih alia.”

²² Feliks tioi hawane teka laha usiusi aweisali Krais ka laha kum pahoi teka masiwi ti Rom tuahe i mongenimu tehu sulusulu ien ape i ukek, “Ti na tel masiwi Klodius Lisias tahياما, nga aile namilok sale hasawiai tehu sulusulu.” ²³ Ape i hone tel ti teka seilon ti hile peteniai Pol tuahe i ukek ka ewi na teka lohun huali i ti tenen waliko na i tap.

Pol kakak kapi Feliks ma tel axoan

²⁴ Hina ngain tamusuen, Feliks ma tel axoan Drusila tel hehin Ju, lalu tiloi Pol ape lalu hong kakaian. Pol kak nexi sale usiai aweisali Jises. ²⁵ I kaxi hani lalu ukek, “Mewenae na namilokaha xoxoan ti Jises, wasolakaha seilon ma Haeu i sawi. Haeu pahan kaha seilon tahiwa hatesol isiakaha tenen i aile halialu kaha. Ngain tehu Haeu hiniti hatesol seilon.”

Feliks hongoa kakaian ape i mamata hawane. I ukek, “O nahimua. Nga po ilowi o na pahak.” ²⁶ Muhin ien, Feliks ilowi hakila hawane Pol nahih kakak kapin nake i kakatohoi Pol moni ahutian ti kalabus.

²⁷ Feliks aile ukek ien leili ahang huohu. I kongini hamalumini Pol leili kalabus nake pahan i hamuamua teka

masiwi ti teka Ju. Imuh Porkius Festus uke totonan ti nahikei Sisaria.

25

Pol pahan Sisa tel masiwi tapein ti Rom hong paxaiai mengon

¹ Tel masiwi Festus tahia haniwa Sisaria ape ti ngain toluhu tamusua i lua hani Jerusalem. ² Teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka Ju masiwi liai hahongo i sale suluiai Pol. ³ Lato kamei eliel Festus, “Ewi na o hakau sohi Pol hanima Jerusalem?” Lato kak ukek nake pahalato teleiai Pol ti luaian hani Jerusalem.

⁴ Tuahe Festus hone lato ukek, “Kumahe! Pol tiliwen kalabus ti Sisaria pake kum kue nga alia hani ien. ⁵ Teka masiwi ti amuto kahitima nga hani Sisaria. Na Pol ailewen tenen waliko lialun, amuto suluiwa i ien.”

⁶ Muhi ngain huopanim, Festus alia hani Sisaria ape ti ngain liai telao, laha hutui suluiai Pol. Festus hone teka unauan ka lato hakahitama Pol. ⁷ Tataen Pol tahياما, teka masiwi ti Jerusalem tu kou i ape lato kak susului i kakain tenen tap salangawan.

⁸ Pol ukek ka kakaialato kumahe salan. I ukek, “Nga tai xaputi tesol nauna ti Moses, nga tai hialalu Ingi Haeu ma nga tai xaputi tuahe na tenen nauna ti teka masiwi ti Rom.”

⁹ Tuahe Festus pahan i aile haewia namili teka Ju ape i kamei Pol, “Nakon o waheni na nga hong paxai tehu sulusulu ie hani Jerusalem?”

¹⁰ Pol kak pahoi i ukek, “Kumahe! Ti ao pe ie nga tutu mate tel ti teka masiwi ti Rom. Nga tel seilon hahitake ngahat ti Rom, aile ape o pon hong paxaiai kakain ti suluak. O tioi hawane ka nga tai aile tenen na waliko lialun hani teka Ju. ¹¹ Na nga ailewen tenen saun lialun ti i pon nga mat, nga kum salini uke. Tuahe na tap kakain salan ti

lato sului nga, tap tel pon hangainiak hani lato. Katekate tetak ka Sisa tel masiwi tapein ti Rom hong paxaiai kakain ti suluak.”

¹² Festus kakak kapi tesol hualian ti axiai namil ape i pahoi Pol ukek, “Katekate tetam nga sowini, nga hakau o hani Sisa!”

Festus kakane Agripa ma Bernis sale Pol

¹³ Muhi hina ngain tel masiwi Agripa ma tel tuan Bernis tahia hani Sisaria ti paxaiai Festus. ¹⁴ Lalu to kapin kilan ngain ape Festus kaxi haxewa hani lalu sale Pol. I ukek, “Tel seilon i kakalabus ie lilian ti Feliks. ¹⁵ Lokon ti nga Jerusalem, teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon ma teka Ju masiwi liai, laha sului Pol ape kamei nga ti axian kawatan. ¹⁶ Tuahe nga kakanewen lato ka kumahe saun ti kako seilon ti Rom ti axiai seilon kawatan na kako tai hatuhi laha ti sulusulu. Imat kako hani laha kak xengeimu kakain ti teka sulualaha.

¹⁷ “Aile ape ti teka suluiai Pol tahia kemak ie, nga akeni hulutini tehu sulusulu ti ngain liai telao. Ape nga hone teka unauak ka lato hakahitama Pol. ¹⁸ Ti teka suluian tua ape lato kak, kumahe lato susului i waliko ti nga amemene. ¹⁹ Lato kakak sale lotuiai Haeu ti lato ma sale Jises, tel i matewen, tetel Pol ukek ka i moihin tutuen. ²⁰ Nga kum tioi aluini sale kiliwakei tehu sulusulu ape nga kamei Pol na i waheni lua hani Jerusalem lehe laha hong paxai kakain ti sultan ien. ²¹ Tuahe Pol pahan Sisa hong paxaiai kakain ti sultan. Aile ape nga kongini hamalumini i leili kalabus atengi tataen na nga hakau uke i hani Sisa.”

²² Agripa kakane Festus, “Pahak puki Pol kakak kapik.” Festus ukek, “Ewi, letu ape o hong kakaian.”

²³ Ti ngain liai tehu Agripa ma Bernis nahih soh hani tehu ing ti hong paxaiai sulusulu, hetekie teka masiwi ti teka seilon ti hile ma teka seilon tuah ti Sisaria. Hatesol

seilon ien laha paxai sameni lalu. Ape Festus hone teka unauan ka lato hakahitama Pol. ²⁴ Festus kak ukek, “Tel masiwi Agripa ma amuto hatesol, ie se seilon tetel teka Ju ti Jerusalem ma teka Ju ti Sisaria laha eliliel ka teleiwa. ²⁵ Tuae taen ti nga hong paxaiwa, nga tai tunahi waliko tenen na lialun ti i pon kaha telei i. Tuae ti i katei ka Sisa hongoi mengon, nga noseni hakauan hani Sisa. ²⁶ Tuae nga kum tioi aluini waliko tenen na nga tai hani Sisa sale Pol. Aile ape nga atoheni i hanima kapimuto hatesol ma o tel masiwi Agripa, tel seilon pate tuah ti kako. Taen kako kamei matainiwa i ape nga tioi waliko na nga tai hani Sisa. ²⁷ Nga namilo i ukek kumahe solian ti hakau i tel seilon kalabus hani tel masiwi Sisa na kako kum tioi aluini waliko tenen lialun ti laha susului i.”

26

Pol kak xengei kakai teka suluam mate Agripa

¹ Tel masiwi Agripa hone Pol, “Ape ewi na o kak xengei kakai teka suluam aope ie.”

Pol tulini minan i kola ka ape i kak. I ukek, ² “Tel masiwi Agripa! Pate onotan ka o tel hong paxaiak kakaiak ti nga xengei kakai teka suluak. ³ Pake pate o tioi hatesol saun ti teka Ju ma waliko ti laha kak he hapatapat. Nga kamei eliel o, hong matainiwa kakaiak.

⁴ “Hatesol Ju laha tioi sale totonak lilian ti uluhauk, ti nga toto xuxuk ma leili Jerusalem. ⁵ Laha tuiwen nga lilian ti kuwen ape na pahalaha kaxi kakain salan, pon laha kak ka laha tioi ka nga tel ti teka Parisi amite puas usi aluini hatesol nauna ti Haeu. ⁶ Aope ie lato sului nga nake nga to monomon ka Haeu aile hapoponowi waliko ti i kakanewen teka tamamite Ju sale xahateniai seilon maten. ⁷ Teka huopanim huosol seilon ti Israel lato monomon waliko tin tetenen ape lawe lato lolotui Haeu

ma ailele puasan. Tel masiwi, ti teik monomon ien teka Ju susului nga.”⁸ Ape Pol kakane teka Ju i ukek, “Alahan teka ti amuto kapaxe ka Haeu hamoiha aliake seilon maten?

⁹“Puki nga kemuk nga soh hawane ka ewi ti aile halialui teka kahikahi Jises ti Nasaret. ¹⁰ Se pupuask wanen ti leili Jerusalem. Na teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon sowiniwa, nga xoti teka kahikahi Jises ape hana hani kalabus. Tin nga waheni na telei lato. ¹¹ Nga nahih hani synagog tehu tehu ti aile halialualato ape lungei lato kak halialui Haeu. Kalak tataen ti taon ti teka kumahe Ju nga kum sosokol aile halialualato.

¹² “Telao nga lua hahaniwa Damaskas ailei tenen puasain ien ti teka masiwi tuah ti hukuminiai Haeu ma seilon sowini haniwen nga. ¹³ Tel masiwi, ti lape ngain nga ningahi hahutuia teik xewan, i xoini hawane xame al. I kakalini nga ma teka seilon kapik. ¹⁴ Amite hatesol put hani itan ape nga hong tenen kinax i kakane nga ti Arameik, kakaiak wanen, ‘Sol, Sol, alahan o aile hahialalu nga? Tel na i hil pahoi nga, i tunahi kawatan.’

¹⁵ “Nga kamea, ‘Tel Masiwi, o aita?’

“Ape tel Masiwi pahoi ukek, ‘Nga Jises, tetel lawe o to aile hahialalu. ¹⁶ Xahatawa! Nga take hani kapim ti kilamiam tel unauak ma kaxi haniai lawe seilon waliko ti o ningahi tetelao ma imuh. ¹⁷ Ape nga awai o ti teka Ju ma ti teka seilon laha kumahe Ju, teteka ti nga talo o hani kapi laha. ¹⁸ O haxewai pulalaha waxi laha towiahu ti tilokoan hani xewan, ti pohe Satan hani Haeu lehe Haeu oxoxi laha ti kawatan ti lialui woulaha. Ape laha selaia hani ailei puasan nake namilolaha xoxoan tetak.’

¹⁹ “Tel masiwi Agripa, aile ape nga kum tahi waliko ti Jises kakane nga ailean ti i take hani nga he aweisal hani Damaskas. ²⁰ Imat nga kaxi ahuti meng solian ti Jises hani teka seilon ti Damaskas, muhin leili Jerusalem ma

hatexux xux ti Judia ape tin hani teka seilon laha kumahe Ju. Nga honewen laha ka laha towiahua ti lialui woulaha ape usiwa Haeu. Nga kakanewen laha ti ailei saun tetenen i kola ka laha lioiwen saun lialun. ²¹ Nake ti kaxiai kakai Haeu, tesol Ju aka kongini nga leili Ingi Haeu ape lato tohongi teleiak.

²² “Tuahe Haeu lawe i huhuali nga hanima taen tetelao. Aile ape nga tutu ie kakaxi sale puase Jises hani teka seilon tuah ma teka seilon naun. Kumahe nga kakaxi waliko liai tenen ti teka kuluiyai kakai Haeu ma Moses ukek i sohot. ²³ Nga kakaxi ka Krai, tetel Haeu taloma, i tunahi kawatan ape laha telei i. Tin nga kakaxi ka i tetel Haeu hamoihamu imat ti lawe seilon maten. Kakaian masin teik xewan hani teka Ju ma teka kumahe Ju.”

²⁴ Ti Festus hongoa ien, i tilol tumei Pol, i ukek, “O taxitaxiawen! Anesoam lap kasia ape i aile hataxitaxia o!”

²⁵ Tuahe Pol pahoi ukek, “Tel masiwi tuah, nga kumahe taxitaxia. Kakaiak hina salangawan. Salan wanen waliko ti nga kakak. ²⁶ Ape tel masiwi Agripa i tioi aluini hawane waliko ti nga kakak. Nga kak matut hani i nake nga soh ka hatesol waliko nga kakaxi koukean tetan. Waliko ien kumahe ti lehe i muna.” ²⁷ Ape Pol kakane tel masiwi Agripa i ukek, “Nga tioi hawane ka o soh waliko ti teka kuluiyai kakai Haeu kakawen.”

²⁸ Agripa kamei Pol, “Nakon o sokok o sohi koseni uke nga hani tel kahikahi Jises?”

²⁹ Pol ukek, “Kalak na i kosea ma na kumahe, nga kamei Haeu ka kumahe mewenae o tuahe amuto hatesol ti amuto hongohong kakaiak amuto sohot kahikahi Jises hanowi nga, tuahe kumahe masin ti nga kakalabus ie.”

³⁰ Muhin ien tel masiwi Agripa, tel tuan Bernis, tel masiwi Festus ma teka masiwi liai tule ape lato nahih salili tesol ien. ³¹ Lato kakak alia puki lato, “Tel seilon ien i tai aile waliko lialun tenen i tapai i kalabus ma na telei.”

³² Agripa hone Festus ukek, “Na i tai katei ka Sisa hongoi kakain ti suluan, i pon kako hanahi lioi i.”

27

Pol lua hani Rom

¹ Lokon ien Pol ma teka kalabus liai laha hani he mini Julius, tel masiwi ti teka seilon ti hile ti Sisa. Tel masiwi Festus noseni ka Pol ma teka kalabus liai lato lang hani Rom. A nga, tetel taiai tenen meng ie, nga kukuoxi lato.

² Aristakus, tel seilon ti Masedonia tonan leili tehu taon Tesalonika, i tin kapimite. Amite ku hani he tea waian ti tehu taon Adramitium, i apepeas ti lang sota hani taon tehu tehu peixux ti Asia.

³ Ngain liai telao amite tahia hani tehu taon Saidon. Ti soliai Julius i sowini hani Pol nahih paxai ai teka lawan ien lehe laha huali i tenen na i tap. ⁴ Ape amite lang ahe ulea. Aupol pate lengan tunahi amite, aile ape amite towiahuahu wasole texux xux Saiprus ma peixux ti xux lalap ien. ⁵ Amite lang towiahuahu usiai peixux ti texux xux Sailisia ma Pampilia ape amite tahia hani tehu taon Mira leili texux xux Lisia. ⁶ Ti ien Julius tunahi tea waian ti tehu taon Aleksandria leili Igip i kane texux xux Itali. Ape i hakuhi amite he tea waian ien.

⁷ Kilan ngain amite lang hahakokol ape amite tahia hani tehu taon Kenidus tuahe pate ailan. Amite tunahi aupol lengan wanen, aile ape amite lang non luainan ti texux xux Krit sahiwa toun ti Salmone. ⁸ Amite lang sahisahi peixux atengi amite tahia hani tesol axan Tone Petiain Solian, xohixohin tehu taon axan Lasea. ⁹ Hatalia langai amite nake hunan pate lialun. Liai ape muhi tehu ngain ti teka Ju lelei manihuh hani Haeu kahi lialui woulaha. Laman pate lalap nake taun ti hunaxa. Aile ape Pol hone laha ka amite kum lang ahe.

¹⁰ I kakane laha ukek, “Hongoa! Na kako lang lungelung, kako tunahi kawatan. Tea waian manan, kako lioi kilan soxi ma uke kilan seilon laha mat.” ¹¹ Tuahe Julius hong soh kakai tel huniwa ma tel tame tea waian ape i kum tani waxi kakai Pol. ¹² Petiai waian ti ien tin kumahe solian ti seilon heuta leili taun ti waiwain ma aupol kuin. Aile ape sikole hatesol teka maho noseni ka lato lang tatale hani Piniks, tesol petiai waian ti Krit, i pamu lihun ti hunan lialun.

Tehu ahon lalap

¹³ Kokole aupol ahoma sai haiup ape lato namiloi ka lato lang tohongi. Lato tei xuot, aheti lih ape lang sahisahi peixux ti Krit. ¹⁴ Tuahe tai kue tehu lamin luainima sai tolai angihia ti texux xux. ¹⁵ Ti aupol taheima lato kum pon kapiti hasawiai tea waian ape amite puasake lioi tea waian aupol tua paxeni hamanumanu.

¹⁶ Pala amite lihu ti amite man haniwa sai haiup pape texux xux kokol axan Kauda. Tataen ien amite aheti ahuke tea koap amite wawati hani heiwai tea waian.

¹⁷ Ape amite xioti talini haxo tea waian. Teka maho losi lih lehe tea waian tua man nake lato mamata uke amite oh hepekeun ti waloke Sirtis peixux ti Afrika.

¹⁸ Ngain liai telao hunan pate lialun tutuen. Laman pexupexuini tea waian ape sikole amite kaxox. Kakanua lato towi xoini angah ti he tea waian. ¹⁹ Ngain liai telao ulea tin lato towi xoini soxi tini tea waian ti hapalean. ²⁰ Kilan ngain amite kum niningah puli al ma kohot nake pate hunaxa tutuen. Aile ape namilomite sihikuk hawane aita pon huali amite.

²¹ Kilan ngain amite tai angiang. Ape Pol hone tesol maho ukek, “Ala amuto hong usiwen kakaiak! Na kako tutuen Krit, ala kako tai xoini soxi ma tenen kawatan ie tai tunahi kako. ²² Tuahe amuto tu xoxoa pake tap tel ti

amuto mat, mewenae tea waian manan. ²³ Haeu, tetel nga unauan ma lawe nga lolotui, i taloma tel engel tetan hani kapik ipong tehu tatamusua. ²⁴ Ape i hone nga, ‘Pol, kum maamata! Haeu hong kamekame tetam ape i awai hatesol seilon kuoku kapim. Pahan o tu mate Sisa ti sulusulu!’ ²⁵ Aile ape tu xoxoa! Nga soh hawane ka Haeu aile usi waliko ti i kakawen. ²⁶ Tuahe tea waian i manan ape kako pap hasunga hani peixux ti texux xux.”

Tea waian oh manan

²⁷ Muhi ngain huopanim hinalo ti amite manuman itax ti Adria, ti luhui ipong tesol maho sixi ka amite man xohi haniwen xux. ²⁸ Lato halahe tok kapet tumun teik samen ape tunahi ka tahulouan ngahainan 20. Tai kue lato tohongi ulei ape tunahi ka ngahainan 15. ²⁹ Pate lato mamata ka tea waian uke i man xotui hat. Aile ape lato halahe hinalo xuot muhiwai tea waian. Lato to hahaxe letuan.

³⁰ Tesol maho lato tohongi ox saliliai tea waian ape lato halahe hamosu tea koap hani itax woinakon halahei xuot ti mateiwa. ³¹ Tuahe Pol hone Julius ma teka seilon ti hile, “Na tesol maho lato kum hamalum heiwa, kako hatesol mat.” ³² Aile ape teka seilon ti hile koti tok tal ti xiotiai tea koap ape i man.

³³ Sikole letu, Pol kakane lato, “Amuto tai angiang ngain huopanim hinalo nake namilomuto kilan ti mamata ma monomon. ³⁴ Nga kamei eliel amuto, angimua teik lehe amuto kui. Kum maamata pake tap tel ti amuto mange.” ³⁵ Muhin ien Pol waxi hina bret ape i kak kemulik hani Haeu ti he pulalato ape i ani. ³⁶ Namilolato hatesol i soli ape lato ang. ³⁷ Mongohumite hatesol heiwai tea waian 276. ³⁸ Ti lato ang xuhawa, lato towi xoini tomi an hani itax lehe tea waian pal ahe.

³⁹ Ti letule, tesol maho kum paxai tioi texux xux ien. Tuahe lato ningahi teik walokan ma peixux ape lato namiloi na lato lang hani ien. ⁴⁰ Ape lato koti tesol tal xuot lehe i taxix. Lato upati tal ti xiotiai kapit ape lato aheti teik lih mateiwa lehe aupol halanga tea waian hani peixux. ⁴¹ Tuahe tea waian lang oh. Konokonoi tea waian latuha he hepekeun ape mau to xai hahamanana sai muhiwa.

⁴² Teka seilon ti hile aile teik namil ka lato telei hatapo tesol kalabus lehe laha kum pap hani peixux ape kiliwau muna. ⁴³ Tuahe Julius tel masiwi watakai na telei Pol, aile ape i hakongu lato ti teleiai teka kalabus. I hone lawe seilon ka teka laha pap uke, laha titiwa imat hani itax ape pap haniwa peixux. ⁴⁴ Ape i hone teka liai ka laha sakalawa patiu ma na mananai waian papaiialaha hani peixux. Ie sale ti ape amite hatesol pap hasunga.

28

Pol he texux xux Malta

¹ Ti amite meiwa peixux ien, amite upia tunahi ka texux xux ien axan Malta. ² Teka seilon ti ien pate laha aile aluini amite. Akah hutui ux ma tin waiwain. Laha hawia tehot ah ape ilowi amite hatesol ti hahiai tinumite.

³ Pol awiti salo ape ti i hana momokoi hani he tehot ah, tok weiko tenen i telei seilon ahutama leili salo nake i ilameni kekean ape i atalahi minan. ⁴ Teka seilon ti xux ningahi ka tok weiko ien akeak he mini Pol ape laha he kakak alia puki laha, "I liai tel teleiai seilon. Kalak i kuosel ti kawatan ti itax, haeu ti kako tetel ti nam kolongenai seilon, i hani lioi Pol mat." ⁵ Tuahe Pol tohoi tok weiko hani he tehot ah a i tai mange. ⁶ Ape laha to atetengi na tinun hul ma na i put mat. Tuahe ti i kuewa tap tenen waliko lialun sohotuen ape laha sohi namilolaha ka Pol i haeu.

⁷ Teik hepekeun xohixohin ien, hepekeunai Publius tel masiwi ti Malta. I ilowi amumuke amite hani tonan ape waxi auni amite ti ngain toluhu. ⁸ Lokon ien tel taman tinun, i tua engeeng. Lul tunahi i hetekie i lamani tian. Pol nahih paxai i ape i hana minan patul tetan kameiai Haeu ti haewian. Ape tinun ewi. ⁹ Muhin ien laha atoheni teka tinun hani kapi Pol ape i haewia laha. ¹⁰ Pate laha auni hasolia amite. Ape tataen ti lehe amite ku salili laha, laha axi amite waliko tenen amite tap.

Pol tahia hani Rom

¹¹ Muhi pangapang toluhu amite ku hani he tea waian ti tehu taon Aleksandria i pet lilihu lokon ti hunan lialun. Axan Dioskuri, i kilami nati Seus sangasang axalalu Kastor ma Poluks, hua haeu ti teka Grik lolotui. ¹² Amite tahia hani tehu taon Sirakus leili Sisili ape amite to ien ngain toluhu. ¹³ Ti ien amite lang ahe ape takana hani tehu taon Regium leili texux xux Itali. Ti ngain liai telao aupol ahoma sai haiup ape ti liai telao amite takana hani tehu taon Puteoli. ¹⁴ Amite tunahi teka kahikahi Jises ien ape lato ilowi amite to kapi lato puasain tehu. Muhin ien amite lua ulea hani Rom.

¹⁵ Tataen teka kahikahi Jises ti Rom hongoa ka amite luluainiwa, lato lua tengeni amite. Tesol, lato apatuini amite tehu taon axan Apus Forum a tesol liai apatuini amite tesol axan Ing Toluhu. Ti Pol ningahiwa lato, leili tian i amuam hawane ape i kak kemulik hani Haeu.

¹⁶ Ti amite tahia haniwa Rom, laha sowini hani Pol heuta tehu ing mewenae i tuahe tel seilon ti hile petenian.

Pol kakak kapi teka masiwi ti teka Ju leili Rom

¹⁷ Muhi ngain toluhu ti amite Rom, Pol ilowi teka masiwi ti teka Ju hani tehu apuhain. Ape i kakane lato, “Amuto teka akikik, nga tai aile teik na waliko lialun hani tel na seilon ma nga tai tahi teik na saun ti tesol tamakako

ti matahaun. Tuae ti nga Jerusalem, laha xoti nga ape hana nga hani mini teka Rom ti kalabusiak. ¹⁸ Lato hong paxai meng ti suluak. Pahalato oxoxiak nake lato tunahi ka nga tai aile waliko lialun tenen na i pon laha telei nga. ¹⁹ Tuae teka masiwi ti teka Ju wataikai teik namil ien. Aile ape tap tewau aweisal ulea mewenae nga kamei ka Sisa hong paxaii kakain ti suluak. Kumahe pahak suluiai teka akikik Ju, pahak nga kak xengei kakai teka suluak. ²⁰ Aile ape nga ilowima amuto ti kakak kapimuto. Ti nake monomon ti kako teka Israel hani Krai tetel Haeu taloma, laha xioti kalabusi nga sen.”

²¹ Ape lato kak pahoi ukek, “Amite tai uke teik na pas ti Judia hahongoamite sale huam ma tin tap tel ti teka kahikahi Jises tahiawen ie ape kaxiwen ka o ailele waliko tenen lialun. ²² Amite ttoi ka seilon tesol tesol laha kak hialalu teka seilon laha usiusi aweisali Krai tuahe pahamite amite hong hawane namilom.”

²³ Lato kilami ngain tehu ape lato kilan nahih kakak kapi Pol tesol i heheuta. Ti letu haniwa ipong i kaxi hani lato sale nenein ti Haeu. I hapuasa kakai Moses ma kakain ti teka kuluii kakai Haeu taiwen ape i kaxi hawane hani lato ka Jises se tel Krai Haeu taloma. ²⁴ Teka laha hong soh kakai Pol tuahe teka liai laha kum soh. ²⁵ Ape lato kak he hapatapat alia puki lato. Imat ti lato nahih salili tesol ien, Pol kak ukek, “Pate salan wanen waliko ti Holi Spirit kakanewen Aisaia tel kuluii kakai Haeu ti kaxi haniai tesol tamakako ti matahaun. I kak ukek,

²⁶ “Nahiwa ape honewa teka Israel,

“Amuto hongohong kakaiak tuahe amuto kum hong ttoi,
amuto papaxai waliko ti nga ailele
tuahe amuto kum xe.”

²⁷ Honewa laha kewak ien nake patulaha pate ailan,
taxingalaha kilakilan
ma pulalaha masin pulaxa.

Kaie ala laha ningahiwen

ma hong xewawen

ma tin towiahuen ti lialui woulaha

ape nga aile haewiawen laha.’” *(Isa 6:9-10)*

²⁸ Ape Pol tili kakaiian ukek, “Aisaia kakak tesol tamakako ti matahaun tuahe kilan teka Ju ti aope ie, lato kum soh meng solian ti Jises. Amuto tioi kewak, tenen meng solian ti Haeu ka Jises awai seilon ti kawatan ti lialui woulaha tin i hani teka kumahe Ju. Ape laha hong soh.”

²⁹ Ti i kak kewa, teka Ju nahih salili i ape lato kak he hapatapat alia puki lato.

³⁰ Ahang huohu Pol eng kakahui tehu ing i heheuta. Pate i amuam na seilon nahih paxai i. ³¹ I angiamatake kaxiai sale nenein ti Haeu ma sale puase tel Masiwi Jises Krai. Tap tel kongini uke i.

KAKAI HAEU

The New Testament in the Seimat language, The Ninigo Islands,
Manus Province, Papua New Guinea

Nupela Testamen long tok ples Seimat, Manus Provins, Niugini
copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Seimat

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2013-10-14

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 17
Nov 2018

9fa179b2-dd20-5dbd-9745-1fb6d5f9b415